

CAMPUS
HELSINGBORG

Institutionen för service management
och tjänstvetenskap

Examensarbete för kandidatexamen

“Kød og kreativitet” – visioner och verklighet

**En studie om plats i skärningspunkten mellan
mening, materialitet och människor**

Daniela Ross
Isabella Lindkvist Jensen

Antal ord: 14936

Gruppenr: 124

Handledare:
Elisabeth Högdahl

Examensarbete
VT 2019

Förord

Vi vill först och främst rikta ett stort tack till alla de personer som inspirerat, lyssnat, kommit med förslag och på annat sätt hjälpt oss i vår skrivandeprocess. Särskilt vill vi tacka de personer från Köpenhamns kommun som ställt upp på intervjuer om Kødbyen. Era bidrag har möjliggjort fullföljandet av denna kandidatppsats och försett oss med givande insikter om och intressanta perspektiv på platsutveckling. Slutligen vill vi rikta ett extra stort tack till vår handledare Elisabeth Högdahl, som förutom att ha lyssnat, diskuterat, ifrågasatt och väglett oss, även har fungerat som en stor inspirationskälla genom sin egna forskning. Du har varit ett viktigt bollplank, ovärderlig för att föra uppsatsen framåt. Tack!

Abstract

The aim of this study is to discuss how visions about places influence the physical place-development, and how people’s ability to inhabit and make use of space is affected as a consequence. A case study of Kødbyen, Copenhagen’s Meat Packing District, was carried out to research this. Research questions relate to how these place-making processes can be understood in terms of power, where some people are included by places while others are excluded from them. A model showing the intersectionality between the visionary aspects of place, the spatial aspects of place, and the movements of people there, is created to better understand the complexities of place-making. The paper draws upon a theoretical framework based on the social construction of place, discourse analysis, perspectives of power as well as urban regeneration processes. The findings reveal a visionary discourse, in which Kødbyen is understood as a shared space for “kød og kreativitet” (meat and creativity). In the physical place-development, this discourse is materialized in two intuitively contradictory ways; by on the one hand making the space accessible for some activities and movements, while simultaneously closing parts of it off for others. As a result, Kødbyen can be seen as an open, inclusive place for some people, movements and activities, while others are seen as anomalies in the street scene and, in consequence, are excluded.

Sammanfattning

Titel: ”Kød og kreativitet” – visioner och verklighet: En studie om plats i skärningspunkten mellan mening, materialitet och människor

Universitet: Lunds Universitet, Institutionen för Service Management och tjänstvetenskap

Kurs: KSMK65 - Service Management: Examensarbete för kandidatexamen. Våren 2019

Författare: Daniela Ross & Isabella Lindkvist Jensen

Handledare: Elisabeth Högdahl

Nyckelord: Platsutveckling, Urban regenerering, Vision, Makt, Inkludering, Exkludering

Syfte: Syftet är att diskutera och bidra till ökad förståelse kring hur visioner om platser påverkar hur gaturummet utformas och hur människors platstagande möjliggörs och begränsas som konsekvens av detta.

Frågeställningar:

Vilka är visionerna för Den Hvide Kødby? Hur har platsen skapats utifrån detta? Hur synliggörs gränser i gaturummet till följd av detta? Vem inkluderas och vem utesluts som konsekvens?

Metod:

En kvalitativ studie där det empiriska materialet samlades in genom semistrukturerade intervjuer, dokumentstudier samt kvalitativa observationer. Totalt tre intervjuer genomfördes med personer som jobbar för Köpenhamns Kommun och som har varit delaktiga i utvecklingen av Kødbyen. Dokumentstudierna gjordes på tre officiella dokument utfärdade av Köpenhamns Kommun. Observationerna genomfördes i Kødbyen under en vecka i April 2019.

Slutsatser:

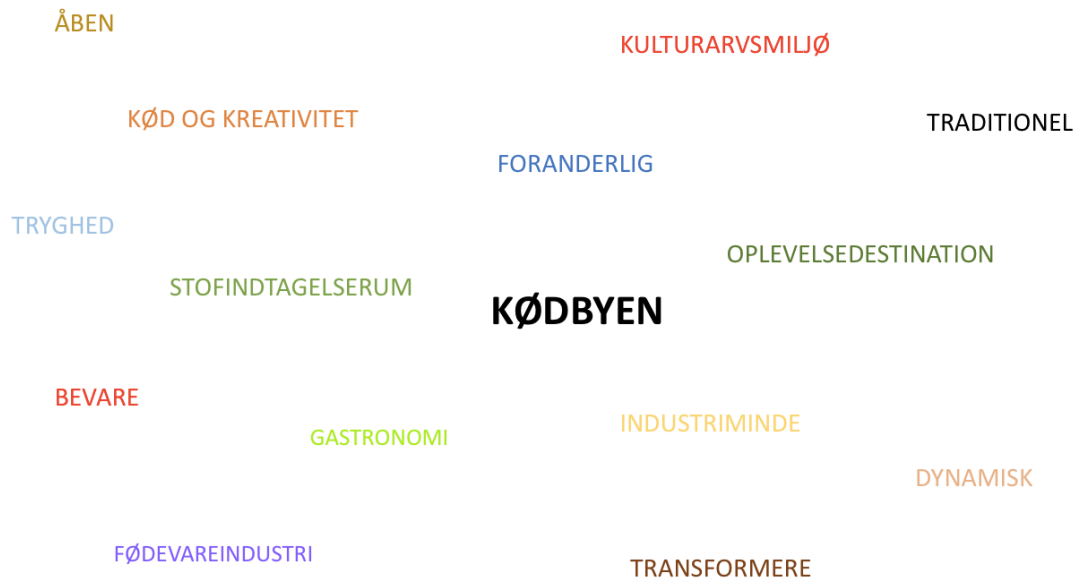
I visioner tillskrivs Den Hvide Kødby olika meningar. Dels förstås platsen som en föränderlig, internationell upplevelsesdestination, dels som ett nationellt kulturarv som bör bevaras. Dessa två synsätt förenas genom att tala om Kødbyen som en plats för både “kød og kreativitet”. Diskursen om “kød og kreativitet” materialiseras på främst två intuitivt paradoxala sätt, genom att parallellt tillgängliggöra och avgränsa gaturummet. Som konsekvens uppstår gränser mellan vilka rörelser och aktiviteter som blir möjliga (rörelserum) i gaturummet. Utifrån ett maktperspektiv uppfattas Kødbyen då som ett öppet, inkluderande rum för vissa människor, rörelser, rytmer och aktiviteter, medan andra utesluts. Sammanfattningsvis resulterar visioner om samexistens i att allt får sin specifika plats i tid och rum. Som konsekvens blir avvikelser anomalier i gaturummet.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1. Några ord om Købbyen	1
1.2. Problemformulering	1
1.3. Syfte & frågeställningar	3
1.4. Disposition	4
2. Metod	5
2.1. Val av ansats	5
2.2. Att studera gaturummets mening, materialitet & människor	6
2.3 Semi-strukturerade intervjuer	7
2.4 Dokumentstudie	8
2.5. Kvalitativ observation	9
2.6. Bearbetning av material	11
2.6.1. Tematisering	11
2.6.2. Diskursanalys	12
2.7. Litteraturinsamling	13
3. Teoretisk referensram	14
3.1. Platsbegreppet: En introduktion	14
3.2. Diskurser om plats: Att skapa säljbara platser	16
3.3. Maktbegreppet: Förutsättningar för platstagande	19
4. Analys	20
4.1. Meningsskapande diskurser om Den Hvide Købby	21
4.2. Købbyen som materialiserad mening	27
4.3. Mellan det öppna och stängda – Købbyen som gränslandskap	36
4.4. En motsägelsefull plats	39
5. Diskussion	43
5.1. En plats för alla, allt på sin plats	43
5.2. Platsutveckling på gott och ont	44
6. Källförteckning	46
Bilagor	51

1. Inledning

1.1. Några ord om Kødbyen

Detta är ett exempel på visioner om vad en plats ska utvecklas till. Men *Kød och kreativitet?* *Foranderlig oplevelsedestination* och *traditionel fødevareindustri?* *Bevare* och *transformere?* *Stofindtagelsesrum* och *tryghed?* Intuitivt känns dessa värden motsägelsefulla. Är det ens möjligt att skapa en plats som innefattar allt detta samtidigt? Brusman (2011:165) menar att när platser utvecklas utifrån specifika riktlinjer och mot särskilda målgrupper, så utesluts per definition andra värden, intressen och användare. Vilka konsekvenser får då visioner om plats för vilken typ av plats som skapas och hur påverkar detta människors möjlighet till att ta plats?

1.2. Problemformulering

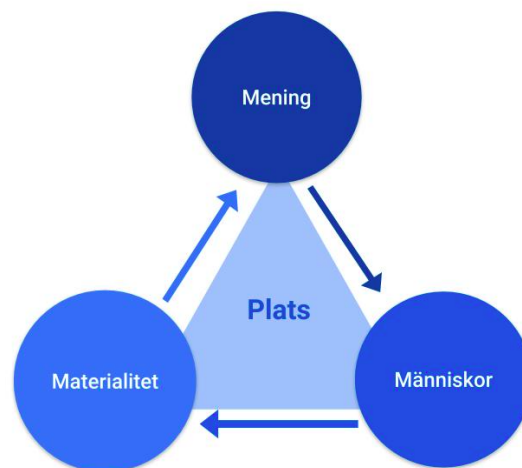
När platser i urbana miljöer ska förnyas uppstår en rad utmaningar relaterat till frågor om vilken typ av plats som ska utvecklas och vem platsen ska utvecklas för (Syssner, 2012; Light, 2000). En aspekt av detta handlar om hur olika aktörer arbetar med platsutveckling utifrån visioner om att skapa attraktiva och konkurrenskraftiga miljöer (Syssner, 2012:10ff,21ff). Visioner om vad platsen ska vara får då materiella konsekvenser för gaturummets utformning (jfr Högdahl, 2003). Detta genom att specifika värden urskiljs som strategiska verktyg, som således bildar ramar för platsens fysiska utveckling och profilering (Book & Eskilsson, 2007:37,53; Brusman,

2011:156f,165). Visioner om vilken typ av plats som ska utvecklas får dock samtidigt konsekvenser för människors möjlighet att använda och röra sig på platsen (ibid:167, jfr Högdahl, 2003:35,75ff). Inte minst kan detta ses i ljuset av att människor med olika intressen och relationer till platsen ska samexistera där (Morgan, 2004:176; Novy & Colomb, 2016:17).

Här uppstår en problematik som kan ses ur ett maktperspektiv, utifrån processer av inkludering och exkludering (jfr Dahlstedt, 2011:169,176f; Syssner, 2012:115): Visioner om platsen påverkar hur platsen fysiskt profileras, så att vissa berättelser, platser, målgrupper och människor prioriteras framför andra i platsutvecklingen (jfr Light 2000:156ff; Dahlstedt, 2011:185). Detta lämnar fysiska avtryck i gaturummet genom att man i platsutvecklingen mot en specifik målgrupp, automatiskt bygger bort och utesluter andra. Som konsekvens erkänns vissa människor större rätt att ”ta plats”, medan andra kan ses som anomalier på platsen som inte ”hör till” (jfr Brusman, 2011:167; Syssner, 2012:82,88). Således påverkas människors möjlighet till platstagande - av visioner och av visionernas fysiska konsekvenser i gaturummet.

Att anlägga ett maktperspektiv på platsutveckling är inget främmande (Brusman, 2011; Syssner, 2012; Högdahl, 2003). Dels menar Dahlstedt (2011:176ff) och Syssner (2012:13f) att tidigare forskning har problematiserat vem som får tolkningsföreträde för att definiera vad platsen ska vara och vilka målgrupper som platsutvecklingen sker för. Dels har tidigare forskning som exempelvis Högdahl (2003) och Lynch (1960) visat hur platsers fysiska utformning påverkar människors interaktion med platsen. Inför denna uppsats har vi dock inte hittat forskning som på ett tydligt sätt kopplat ihop strategier för platsutveckling med hur dessa skapar utrymme och sätter ramar för den rörelse som blir möjlig.

Ambitionen i denna uppsats är därför att bidra till ökad förståelse för detta, vilket görs genom att introducera en modell med vars hjälp det blir möjligt att studera relationen mellan platsens mening, människor och materialitet. Med mening syftar vi på den betydelse och bild av en plats som man genom visioner tillskriver platsen och försöker förmedla. Att välja att studera platsutveckling utifrån skärningspunkten mellan dessa tre aspekter (3M) innebär att ett spänningsfält uppstår mellan å ena sidan hur visioner påverkar platsens utformning och å andra sidan hur dess utformning skapar rörelse, inkludering och exkludering på plats.

3M-Modell (egen modell)

En plats där spänningsförhållandet mellan mening (vision), materialitet och människor tydligt åskådliggörs är Kødbyen i centrala Köpenhamn, som är ett avindustrialiserat kvarter under urban regenerering. Fokus för Kødbyens omvandling är visionen om “kød og kreativitet”, vilket praktiskt innebär att platsens utformning behöver anpassas efter nya målgrupper, samtidigt som det är en plats som olika delar av lokalbefolkningen länge arbetat på och som haft historisk betydelse för Köpenhamn. En problematik uppstår då i att avvägningar måste ske mellan olika målgrupper och intressen i platsutvecklingen. Med utgångspunkt i denna maktproblematik samt 3M-modellen, är vi i denna uppsats intresserade av meningen med Kødbyen, av materiella gränser i gaturummet och av människors möjlighet till platstagande där.

1.3. Syfte & frågeställningar

Syftet är att diskutera och bidra till ökad förståelse kring hur visioner om platser påverkar hur gaturummet utformas och hur människors platstagande möjliggörs och begränsas som konsekvens av detta.

För att uppnå detta syfte har följande frågeställningar formulerats:

- Vilka är visionerna för Den Hvide Købby?
- Hur har platsen skapats utifrån detta?
- Hur synliggörs gränser i gaturummet till följd av detta?
- Vem inkluderas och vem utesluts som konsekvens?

1.4. Disposition

Metodkapitel:

Här tydliggörs vår metodologiska ansats och vårt analytiska verktyg, 3M-modellen, introduceras. Vidare redogör vi för semistrukturerade intervjuer, dokumentstudier och kvalitativa observationer som metoder. Slutligen beskrivs hur materialet bearbetats och analyserats med hjälp av tematisering och diskursanalys. Dessutom presenteras en sammanfattning av litteraturinsamlingen.

Teorikapitel:

Här resonerar vi kring tidigare forskning relaterat till platsbegreppet, urban regenerering, diskurs och makt. För att underlätta läsandet presenteras först en bakgrund till hur platsbegreppet har förstått av tidigare forskning, därefter beskrivs kopplingen mellan plats och diskurs, vilket mynnar ut i en diskussion om hur plats kan förstås ur ett maktperspektiv.

Analyskapitel:

Här tillämpas våra teoretiska ingångar i fyra olika avsnitt. Först görs en diskursanalys i syfte att åskådliggöra tolkningar om “hur det är” i Kødbyen och den mening platsen tillskrivs i visioner. Andra avsnittet utgörs av en berättelse om promenader i Kødbyen och fokuserar på gaturummets materialitet och människor. Tredje avsnittet redogör för Kødbyen i termer av ett gränslandskap mellan en rad dualismer. Slutligen mynnar analysen ut i en diskussion om inkludering och uteslutning på plats. Genomgående i analysen kopplas begreppen makt, diskurs och platsbegreppet ihop.

Diskussion:

Sista kapitlet sammanfattar och tydliggör studiens resultat samt reflekterar över dess kunskapsbidrag genom att ställa studien i relation till tidigare forskning. Avslutningsvis presenteras förslag till vidare forskning.

2. Metod

2.1. Val av ansats

Möjligheten att studera processer av platsutveckling i skärningspunkten mellan platsens mening, människor och materialitet förutsätter en syn där plats och den sociala verkligheten ständigt ”görs” och förhandlas fram i ett socialt samspel, snarare än uppfattas som yttre faktum. Uppsatsarbetet har därför genomsyrats av en kvalitativ forskningsstrategi, då syfte och frågeställningar är kvalitativt formulerade och förankras i en socialkonstruktivistisk ståndpunkt (jfr Bryman, 2011:36f,358).

Uppsatsidén växte fram ur ett gemensamt intresse för hur platser konstrueras och tillskrivs mening socialt. Samtidigt fanns en förundran inför just Kødbyen som plats och vi ville därmed låta fältet guida frågeställningarna. I ett tidigt skede blev det därför uppenbart att en induktiv metod var lämplig. Bryman (2011:340f,547) beskriver induktion som en syn på förhållandet mellan teori och praktik där teorigenerering, snarare än teoriprövning, är målet och där utgångspunkt tas i empirin snarare än teori. Teori blir istället resultatet av datainsamlingen (ibid:26f). Samtidigt fanns viss teoretisk förförståelse inför empiriinsamling och -analys, särskilt gällande att förstå plats utifrån ett maktperspektiv. Dessutom präglades arbetet av en växelverkan mellan teori och empiri, således att empirin successivt ställdes emot teori och styrde ytterligare empiriinsamling. Bryman (2011:511) beskriver ett sådant iterativt förhållningssätt för abduktion. Idén om att studera Kødbyen utifrån interaktionen mellan dess mening, människor och materialitet var ett resultat av just sådan växelverkan.

Vidare präglas uppsatsen kunskapsteoretiskt av en tolkningsinriktning. Bryman (2011:542f) menar att tyngden i en tolkningsinriktad – eller interpretativistisk – ansats ligger på förståelse av hur andra tolkar den sociala verkligheten och tillskriver den mening. En sådan ansats ligger i linje med uppsatsens mål att förstå hur Kødbyen i visioner tillskrivs specifika meningar över andra samt vilka ramar denna tolkning sätter för gaturummets materialitet och människor (3M-modell). Mot bakgrund av dessa ambitioner togs beslutet att göra en fallstudie (Bryman:2011:73ff), då denna forskningsdesign erbjuder den närhet för att i detalj kunna studera relationen mellan mening, människor och materialitet i Kødbyens specifika kontext.

Våra abduktiva, tolkningsinriktade samt socialkonstruktivistiska utgångspunkter möjliggör det djup som utgör kärnan i kvalitativ forskning och gör sådan forskning meningsfull (Bryman, 2011:340f). Samtidigt innebär det att arbetet kan präglas av personliga åsikter och

”dubbeltolkningar”. Solida kunskapsanspråk skapas dock utifrån kriterier som tillförlitlighet och äkthet inom kvalitativ forskning (ibid:353ff). Mot bakgrund av detta blir våra personliga tolkningar och upplevelser centrala verktyg för att besvara frågeställningarna, då vi själva blir del i det ständiga skapandet av platsen. ”Täta beskrivningar” (jfr Geertz, 1973) av platsens vardagsliv och de förutsättningar för rörelse vi själva upplever syftar till att skapa transparens och trovärdighet för de egna tolkningarna (jfr Bryman, 2016:354ff). Likaså kan intervjuerna och dokumentstudien ses som en sorts triangulering (ibid.354,656) och blir viktiga som ett sätt att ställa de personliga tolkningarna mot mer konkret uttalade visioner. Det djup som då möjliggörs i analysen tar sig uttryck i att mönster som syns i Kødbyen kan relateras till liknande fall och större samhällstendenser. På så vis är målet inte att uppsatsens resultat är fullständigt replikerbara, utan att fallstudien bidrar till en vidgad förståelse kring platsutveckling och dess konsekvenser som blir överförbar och relevant i relation till andra fenomen.

2.2. Att studera gaturummets mening, materialitet & människor

Valet av Kødbyen som studieobjekt motiverades ovan med att det på förhand fanns en undran inför platsen och dess utveckling i ljuset av urbana regenereringsprocesser. I valet av vilka specifika studieobjekt inom Kødbyen som skulle studeras, tog vi utgångspunkt i intresset för relationen mellan visioner om platsens utveckling, dess fysiska utformning och det platstagande som möjliggörs där. Utifrån detta valde vi att studera gaturummet utifrån samspelet mellan dess mening, människor och materialitet (se 3M-modell) - en modell som successivt växte fram under arbetets gång och som fungerade som verktyg för att begripliggöra platsen ur ett maktperspektiv. För att fånga skärningspunkten mellan dessa tre studieobjekt, aktualiserades triangulering (Bryman, 2016:354ff).

Att inkludera flertalet studieobjekt och metoder gör å ena sidan att vårt forskningsfält och empiriska material blir mycket brett och att det kan finnas vissa motstridigheter i materialet. Detta ser vi å andra sidan samtidigt som arbetets främsta styrka, då det möjliggör både bredd och djup i arbetet och tillåter oss att fånga den komplexitet som finns kring hur platser görs i ett ständigt förhandlingsrum mellan mening, materialitet och människor. Bredden har alltså varit nödvändig för att fånga just skärningspunkten mellan dessa. Samtidigt har avgränsningar gällande studieobjekten varit nödvändiga. Den första är rent geografisk: Kødbyen består egentligen av tre delar; den Hvide, Grå samt den Brune. Då utvecklingen går i något olika riktningar har vi valt att fokusera på ”Den Hvide Kødby”, som strategimässigt även innefattar

den Grå. Hädanefter syftar “Kødbyen” till den Hvide samt Grå Kødby om inget annat anges. Den andra avgränsningen är tidsmässig; givet uppsatsens karaktär fanns begränsad tid för fältarbetet, totalt sex dagar under tidig vår. Det är tänkbart att andra slutsatser hade kunnat dras om fältarbetet gjorts under exempelvis högsommar då gaturummet kan antas präglas av mer liv och rörelse. Slutligen behövdes omfattningen av dokumentstudierna begränsas; tre av de senaste dokumenten som publicerats kring Kødbyens utveckling sedan strategin från 2011 fastställdes. Vår upplevelse av att dessa ger en bra helhetsbild av platsutvecklingen stärks av att intervjupersonerna senare refererade oss till samma dokument.

Dessa avgränsningar kan diskuteras i förhållande till urvalsprinciper. Samtliga studieobjekt har utgått från ett målstyrt icke-sannolikhetsurval, med våra forskningsmål i åtanke (Bryman, 2011:194ff). Gällande att studera platsens materialitet och människor ansågs den Hvide Kødby (inklusive den Grå) lämpligast eftersom den strategiska regenereringen varit mest omfattande i denna del. Tidsmässigt var vi noga med att studera fältet utifrån dess fulla dygnsrytm samt både veckodagar och helger, eftersom förändringar i rytmlandskapet mellan olika tidpunkter ansågs centralt. Gällande platsens mening uppsöktes intervjupersoner utifrån att en heltäckande bild av Kødbyen utifrån olika förvaltningars perspektiv skulle säkerställas. I de nästkommande avsnitten diskuteras metoderna mer ingående var för sig.

2.3 Semi-strukturerade intervjuer

Enligt Bryman (2016:469) är semi-strukturerade intervjuer bra för forskningsfrågor där intervjupersonernas tankesätt och åsikter är centrala. Eftersom vi var intresserade av hur personer som arbetat med förnyelsen av Kødbyen tolkar och tillskriver platsen mening och hur platsen utvecklats utefter det, lämpade sig semi-strukturerade intervjuer. Syftet var samtidigt att skapa trovärdighet i förhållande till vårt observationsmaterial genom att höra andras syn på det visionära arbetet med Kødbyen.

Genomförande

Sammanlagt genomfördes tre semi-strukturerade intervjuer; två genom personliga möten och en via mail. Intervjupersonerna jobbar på olika sätt med utvecklingen av Kødbyen och har kunskap inom stadsutveckling och specifikt om Kødbyens platsutveckling. Sökandet efter intervjupersonerna var målstyrt och gjordes genom att kontakta Köpenhamns Kommun och organisationer som arbetar med stadsutveckling just på Vesterbro. En utmaning blev här att

hitta personer som jobbar med just det vi var intresserade i, eftersom utvecklingen av Kødbyen är inbäddad i ett komplext nätverk av olika organisationer och kommunala förvaltningar. Under loppet av studien blev därför ett snöbollsurval (Bryman, 2016:415f) viktigt. Intervjupersonerna var Anne Liisberg, marknadschef för DGI-byen i Den Brune Kødby och marknads- och kommunikationschef för Kødbyen, samt Mads Uldall, kundchef och ledare av Kødbyen. Den sista intervjupersonen, en projektledande arkitekt för Teknik- och Miljøforvaltningen, ville vara anonym och benämns härnäst som intervjuperson 1. Intervjufrågorna utgick från en flexibel intervjuguide med olika teman och formulerades som öppna frågor för att följa intervjupersonernas tankar och få ett bättre flöde i samtalet (jfr Bryman, 2016:469f). Intervjuerna hölls på danska, intervjupersonernas modersmål, då vi kände att detta skulle minska potentiella språkliga barriärer med engelska som kanske försvårat för intervjupersonerna att svara utförligt.

Utmaningar: trovärdighet

Samtliga personliga intervjuer spelades in efter godkännande från intervjupersonerna. Samtyckes-, informations-, och konfidentialitetskrav uppfylldes därmed (Bryman, 2011:132ff). Transkriberingen gjordes på “skandinaviska”, för att göra texten förståelig på svenska men samtidigt bevara så mycket av de ursprungliga uttrycken som möjligt. Detta gäller även för citat.

Det är dock viktigt att ha i åtanke att samtliga intervjupersoner arbetar för kommunen och har särskilda intressen, exempelvis att utelämnas sådant som skulle kunna skada organisationen eller uppvisa en försiktighet kring vissa uttrycksätt. Å andra sidan är sådant som inte sägs, eller sägs på särskilda sätt, intressant och en viktig del i diskursanalysen (se 2.6.2.).

2.4 Dokumentstudie

Ytterligare en del i att undersöka den mening som Den Hvide Kødby tillskrivs var att studera texter som legat till grund för Kødbyens utveckling. Utifrån ett målstyrt urvalet valdes tre dokument. Den första är *Strategi for Den Hvide Kødby* (Köpenhamns Kommun, 2011); den officiella strategin och visionen som togs i bruk 2011. Den är publicerad av Köpenhamns kommun som ett samarbete mellan Økonomiforvaltningen, Teknik- og Miljøforvaltningen och Kultur- og Fritidsforvaltningen. Andra dokumentet är *Kødbyen 2015* (Köpenhamns Kommun, 2015); en årsrapport av Københavns Ejendomme og Økonomiforvaltningen om ”årets

højdpunkter” och framtida målsättningar. Slutligen har vi studerat *lokalplan nr 562 Den Hvide Kødby med kommuneplantillæg* (Køpenhamns Kommun, 2018), som Københavns Borgerrepræsentation vidtog 2018. En lokalplan är ett juridiskt bindande dokument som fastlägger hur utvecklingen ska vara i ett bestämt område, exempelvis gällande nybyggnad, bevarande och områdets användning (Køpenhamns Kommun, 2019).

Utmaning: Källkritik

I bedömningen av dokumentens kvalitet kan med fördel de kriterier som Bryman (2011:489) presenterar kring autenticitet, trovärdighet, representativitet och meningsfullhet användas. Samtliga tre dokument har skrivits av Køpenhamns Kommun och är fritt tillgängliga på internet. I enlighet med Brymans (2011:494f) beskrivning av officiella dokument, kan dessa rimligtvis betraktas som autentiska och meningsfulla. Gällande representativitet liknar dokumenten tidigare strategier för Kødbyen och lokalplaner inom Køpenhamns Kommun. En kritisk granskning behöver dock göras i termer av trovärdighetskriteriet. Utifrån den socialkonstruktivistiska syn uppsatsen utgår från, har vi följt Brymans (2011:502) rekommendation om att se dokument som specifika verkligheter i sig själva som bör granskas utifrån det syfte och den läsarkrets dem producerats för (ibid:496f). I dokumentstudierna har vi därför intagit en roll som aktiva konsumenter av texterna (jfr Bryman, 2011:505f), då vi försökt urskilja och tolka den bild av Kødbyen som texterna försöker åstadkomma (se 2.6.2.).

2.5. Kvalitativ observation

Kvalitativ observation valdes i syfte att studera Kødbyens människor och materialitet. Arvastson och Ehn (2009:24) menar att kvalitativa observationer är lämpliga vid forskning där det sociala samspelet är centralt, då metoden gör det möjligt att fånga det utsagda, avvikande eller oväntade. De frågeställningar som formulerats kräver i hög grad fokus på fylliga beskrivningar av det synliga i det fysiska gaturummet. Ambitionen att diskutera platstagande i Kødbyen utifrån gränser och makt innebar samtidigt att komplexiteter och motsägelser i gaturummet blev centrala. Kvalitativ observation blev då högst relevant och utgjorde därför studiens huvudsakliga metodfokus. Gällande urval diskuterades avgränsningen till den Hvide Kødby ovan. Väl på plats präglades observationerna av en iterativ växelverkan mellan insamling, analys och teorigenerering utifrån mönster i empirin. Således kännetecknades urvalet av ett teoretiskt urval (Bryman, 2011:394f).

Genomförande

Sammanlagt gjordes observationer vid sex tillfällen, som präglades av lite olika karaktär. Det första tillfället ägde rum i ett tidigt skede av uppsatsarbetet och syftade till att så förutsättningslöst som möjligt bekanta oss med platsen och få en känsla för vilka frågor som var möjliga att studera där. Vid resterande fem tillfällen styrdes observationen av en viss teoretisk förförståelse som successivt utvecklades i takt med att mönster urskiljdes (se 2.6.1.). Fältarbetet genomfördes under fem veckodagar samt en natt mellan lördag/söndag och täckte dygnsmässigt både dag och natt.

Med inspiration från Arvastson och Ehn (2009) och Lynch (1960) utformades först två observationsscheman (bilaga 2); med fokus på gaturummets människor respektive dess materialitet. Det visade sig dock krångligt att använda väl ute på fältet. Att föra sin fältdagbok visade sig vara betydligt mer gångbart i praktiken. Dessa utformades som detaljerade sammanfattningar och reflektioner kring kritiska händelser (jfr Bryman, 2011:397) som renskrevs så fort som möjligt. Som riktlinje för att urskilja kritiska händelser användes sensibiliserande begrepp (Rennstam & Wästerfors, 2015:34). Vi använde framförallt *makt*, *gränser*, *rytmer* och senare framträdde även *kunskap* som centralt sensibiliserande begrepp. Däremot blev de ursprungliga kategorierna värdefulla som referenspunkter under både empiriinsamling och för att sortera och reducera materialet (jfr Rennstam & Wästerfors, 2015).

Rent praktiskt gjordes observationen genom att bara ”vara” ute på fältet (Arvastson & Ehn, 2009:154f,158). Detta möjliggjordes av att samtliga Købbyer är allmänna. Samtidigt utgjordes observationsmetoden av en rad gråskalor (jfr Bryman, 2016:426): Exempelvis fanns en gråskala gällande Købbyen som offentligt/privat fält, då platsen på flera ställen fysiskt omgärdas av ”PRIVAT”-skyltar, grindar och staket.

Utmaningar: etik & källkritik

Bryman (2011:379,388f) menar att observationsmetoden innehåller en rad etiska hänsynstaganden, särskilt gällande observatörens roller. Huvudsakligen var vi dolda, passivt deltagande observatörer. Således kunde människor inte samtycka (ibid.:131f) till att bli observerade. För att kompensera för detta valde vi att vara väldigt transparenta med vårt antecknande, så att människor kunde informera sig om vad vi gjorde ifall de velat.

Vidare kan vårt material diskuteras utifrån trovärdighet. Enligt Silverman (2014:83) är trovärdighet ett viktigt kvalitetskriterium vid kvalitativ forskning och handlar om huruvida

”spontana” yttre faktorer påverkar forskningsresultatet. För det andra påverkas trovärdigheten av att observationen huvudsakligen förlitar sig på subjektiva tolkningar. Med avseende på subjektivitet menar både Bryman (2011:368) och Gruber (2011:26) att det är viktigt att forskare diskuterar sin egen roll i termer av reflexivitet och positionalitet. En konsekvens av att vi utgår från att världen ständigt konstrueras socialt är att även vi själva bidrar till att skapa Kødbyen som plats när vi rör oss där. Bryman (2011:368) menar dock att närhet snarare är att betrakta som positivt bidragande inom kvalitativ forskning och att forskning blir meningsfull just genom förförståelse och subjektiva tolkningar. Således fungerar vår subjektivitet som ett värdefullt verktyg som hjälper oss att förstå Kødbyen som plats.

Utifrån antagandet om att språket är konstituerande (Svensson, 2019:37), bidrar vi även till konstruktionen av Kødbyen genom det sätt vi beskriver platsen i studien. Vad som överhuvudtaget är möjligt för oss att ”se” är då delvis en effekt av vår position på fältet (Gruber, 2011:26, Högdahl, 2009:111f) utifrån vilken vi förmodligen ”väljer” att se specifika saker framför andra. En aspekt av detta var att vi inte kände oss bekväma med att samtala med missbrukarna runt det offentliga *stofindtagelserum* (droganvändningsplats) “H17” i den Grå Kødby. Detta är dock något vi aktivt tagit ställning till under arbetet. Återigen var vårt mål inte att bedriva värdeneutral kunskapsutveckling, utan istället ha en värderingsmedvetenhet gällande vad vi ser och hur vi beskriver det (jfr *ibid*).

2.6. Bearbetning av material

2.6.1. Tematisering

Som redan poängterats, präglades uppsatsarbetet av en iterativ växelverkan mellan insamling och analys av empiri. Analysarbetet började därmed i ett relativt tidigt stadium, delvis redan under fältarbetet då spontana tankar om olika mönster, kategorier och deras inbördes samverkan styrde fältarbetets fortsatta riktning. Efter all insamling fann vi oss med en stor och spretig mängd material och i behov av en uttalad strategi för att just begripliggöra materialet (Rennstam & Wästerfors, 2015).

Först bearbetades allt empiriskt material till läsvänlig text; färdigredigerade fältanteckningar, transkriberingar samt dokumenten som skulle studeras. Därefter lästes allt material flertalet gånger av båda. Här var det en fördel att vi gjort individuella fältanteckningar, eftersom vi upptäckte att vi fångat och tolkat aspekter olika. I samband med detta började analysen genom en tematisering av materialet. Bryman (2011:527f) beskriver tematisk analys

som en vanlig aktivitet inom kvalitativa analyser, som fokuserar på att skapa centrala teman och subteman genom en identifiering av återkommande motiv i texten. Identifieringen kan exempelvis fokusera på repetitioner, uttryck, metaforer och analogier, likheter och skillnader, saknade data eller språkliga kopplingar (ibid:529). Exempelvis användes gränser, dualismer, rytmer, motsättningar och språkliga uttryck som teman. I praktiken var tematiseringen en kontinuerlig process och reviderades flera gånger. Tematiseringen spelade därför en central roll i teoretiseringsarbetet (jfr Swedberg, 2014:8,28,52ff).

2.6.2. Diskursanalys

I förra stycket beskrevs hur vi använde oss av en sorts kvalitativ tematisk innehållsanalys för att tolka det empiriska materialet. Eftersom vi valde att anlägga ett maktperspektiv i studien, ville vi dock gå ett steg längre i analysen genom att göra en diskursanalys. Med hjälp av diskursanalysens breda syn på vad text är (Bryman 2011:487; Svensson, 2019:103), blev det möjligt att se både de tre dokumenten och transkriberingarna som ”text”. Detta innebär att vi i uppsatsen utgick från ett brett snarare än snävt diskursbegrepp (jfr Bergström & Ekström 2018:254).

Diskursanalys är i sig ett paraplybegrepp för olika inriktningar, såsom Foucaults diskursanalys, Laclau och Mouffes diskursteori samt Faircloughs kritiska diskursanalys (Bergström & Ekström, 2018:254ff; Bergström & Boréus, 2013:358ff). Gemensamt är dock synen att språket spelar en aktiv roll i att konstituera den sociala verkligheten snarare än bara beskriva den (Bryman, 2011:475). Diskurser ses då som retoriskt organiserade för att åstadkomma specifika handlingar (ibid:476). En kritik som dock ibland riktas mot diskursanalys är att diskurs får stå för så mycket att det tillslut blir innehållslöst och obegripligt (jfr Svensson, 2019:111f). Bergström och Ekström (2018) betonar därför vikten av att definiera sitt val. Winther Jørgensen och Philips (2000:131ff) menar dock att analysverktyg från olika inriktningar med fördel kan kombineras.

Med utgångspunkt i detta inspirerades vi för det första av Carrol Bacchis ”*What’s the problem represented to be*”-ansats (WPR-ansats) (Bergström & Ekström, 2018:271ff; Bergström & Boréus, 2013:389ff,411). En sådan diskursanalys handlar om att studera förgivettaganden i texter utifrån vad som målas upp som ett ”problem” och vad som underförstått anses ha orsakat detta problem samt vilka ”lösningar” som anses legitima. Denna ingång är tydligt influerad av Foucault och är ”ett redskap för att kritiskt granska förgivettagna föreställningar [...] och de maktrelationer som dessa föreställningar skapar eller upprätthåller”

(ibid:271). Syssner (2011:73f) föreslår att ett sätt att anlägga ett maktperspektiv är att studera hur aktörer försöker skapa förståelse och acceptans för specifika identiteter, bilder eller stadsutvecklingsprojekt. Detta blir relevant, eftersom vi var intresserade av hur tolkningar om “hur det är” i Kødbyen legitimeras. Att analysera “texterna” utifrån WPR-ansatsen, hjälpte oss således att studera hur diskurser om Kødbyen upprätthålls och vilka konsekvenser dessa får för den fysiska platsutvecklingen.

För det andra var vi intresserade av hur Kødbyens diskursiva konstruktion tar sig uttryck hos en specifik grupp människor, nämligen de som inom Köpenhamns Kommun arbetat med Kødbyens platsutveckling. Med hjälp av diskurspsykologin (Bergström & Ekström, 2018:266ff) kan upprätthållandet av en viss diskurs om Kødbyen förstås som en mikrodiskurs. Det diskurspsykologiska begreppet *tolkningsrepertoarer* blev viktigt i vår mikroanalys. Tolkningsrepertoarer kan förstås som relativt småskaliga diskurser och beskrivas som språkliga gemenskaper hos en grupp människor (ibid:267). Parker (2015:173) menar att de kan utgöras av frekvent förekommande begrepp, talesätt, metaforer eller berättelser som följer en särskild grammatik eller stil. Detta innebär ett fokus på vad som sägs, hur detta sägs och vad som däremot förblir osagt (Bergström & Boréus, 2018:24). Inte sällan förekommer flera tolkningsrepertoarer inom samma grupp, som fyller olika funktioner (Potter, 1996:116). Eftersom vi var intresserade av den mening som Kødbyen tillskrivs av de som arbetar med platsens utveckling, blev dessa diskursiva strategier relevanta. Särskilt viktiga blev gränserna mellan olika repertoarer, strategier för att växla mellan repertoarerna samt hur tolkningsrepertoarerna erbjuder möjlighet förstå Kødbyen på specifika sätt.

2.7. Litteraturinsamling

Litteraturinsamlingen startade egentligen innan uppsatsidén utvecklades, i tidigare kurser som väckt vårt intresse för platsutveckling. Således hämtades mycket inspiration till olika teoretiska ingångar från tidigare kurslitteratur. Genom att följa de förslag till vidare läsning samt leta upp böcker och vetenskapliga artiklar som denna kurslitteratur refererade till, fick vi en överblick över möjliga teoretiska perspektiv och metodval.

Efter att vi bestämt oss för urban regenerering som teoretisk ingång för platsutveckling, började vi söka litteratur genom breda sökningar på Google Scholar och LUBsearch. Sökningarna på urban regenerering gav dock ohanterligt många träffar, så sökord som “contested space”, “creativity” och “platsutveckling” användes för att fokusera litteratursökningen. Eftersom ambitionen var att studera skärningspunkten mellan de 3M blev

vårt forskningsfält mycket brett. Som resultat av detta består vårt teoretiska material av en variation av synvinklar och ingångar, och både en mängd böcker och artiklar.

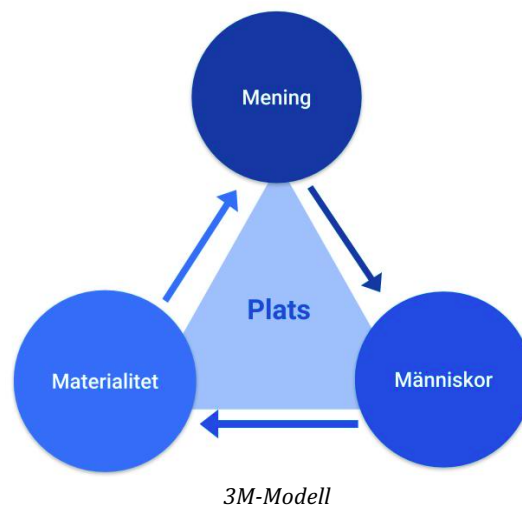
Dessutom ville vi använda ett maktperspektiv för att förstå platsutveckling i ljuset av urban regenerering. Därför blev litteratur som ur olika perspektiv belyser makt och plats som analytiska begrepp viktig. Särskilt insikter om platsbegreppet från Doreen Massey, Kevin Lynch och Michel de Certeau, samt Michel Foucaults syn på makt och diskurs har varit viktiga inspirationskällor för vår teoretiska referensram, som beskrivs härnäst.

3. Teoretisk referensram

Eftersom ambitionen i uppsatsen var att åskådliggöra samspelet mellan de 3M, utgår vår teoretiska referensram från en bredd av tidigare forskning kring platsbegreppet, urban regenerering, diskurs och makt. För att underlätta för läsaren introduceras först begreppet plats. Därefter redogörs kopplingen mellan plats och resterande begrepp samt hur dessa relaterar till de 3M.

3.1. Platsbegreppet: En introduktion

Det krävs inte särskilt noggrant studerande av tidigare forskning för att konstatera att platsbegreppet är komplext och har varit föremål för omfattande diskussioner inom olika vetenskapliga discipliner (Ek och Hultman, 2007:14). Som övergripande utgångspunkt har vi valt ett socialt konstruerat perspektiv på plats, vilket innebär att platser inte existerar i någon yttre, fix bemärkelse utan att dess mening ständigt skapas och omskapas av det kontinuerliga flöde som äger rum där (ibid.). Platser *blir* då till genom olika göranden. Ek och Hultman (2007:15) uttrycker detta som att platser kan förstås som noder ”där mening och materialitet kontinuerligt strålar samman och där handlingskedjor bokstavigt *gör* platsen”. Denna synvinkel klingar väl med uppsatsens ambition att studera Købbyen som plats i skärningspunkten mellan den mening som platsen tillskrivs i visioner, hur gaturummet utformas därefter, och vilka konsekvenser detta får för människors möjlighet till rörelse.

Cooper och Hall (2013:108ff) gör en kategorisering av olika perspektiv på platsbegreppet; lokalisering, platskänsla samt kontext. För denna uppsats blir plats som kontext mest relevant. Plats förstås då som sammanhang; som en förutsättning för materiell och social interaktion (Ek & Hultman, 2007:20f). Denna syn har vunnit större forskningsintresse särskilt inom ”ny kulturgeografi”, som betonar att plats på olika sätt inkluderar, exkluderar och stratifierar människors vardagsliv (ibid:19; Debbage & Ionnides, 2004:99ff). Eftersom vi var intresserade av hur platsens utformning till följd av visioner skapar rörelse, inkludering och exkludering, blev det fruktbart att se plats som vardagsarena för olika möten och relationer i tid och rum. Således möjliggörs en syn där platser ständigt görs genom interaktion mellan meningsskapande, materialitet och människors rörelse (jfr Ek & Hultman, 2007:18ff; Brusman, 2011:152).

För Michel de Certeau representerar *place* snarare en materiell ordning, något som kan kopplas till strategier och det institutionaliserade, och kan skiljas från det mer tillfälliga, abstrakta *space* (de Certeau, 1984:117). De Certeaus idéer blir användbara i relation till att förstå platsutveckling som något medvetet strategiskt. I relation till 3M-modellen används detta för att förstå den mening (visioner) som Kødbyen strategiskt utvecklas utifrån. Vi inspirerades även av Högdahls tolkning av *place* “som ett slags konkretisering av socialt skapade idéer som tagit fast form, men där betydelsen är öppen för omförhandlingar genom det *space* som hela tiden skapas på platsen” (Högdahl, 2003:35). Högdahl kombinerar *place/space* i begreppet *landskap*. Denna syn på plats och rum som ett och samma landskap gynnar vår studie, eftersom det gör det möjligt att studera Kødbyen både i mer konkreta termer utifrån uttalade visioner (mening) och gaturummets materialitet, samt i mer abstrakta termer av människors rörelse.

Särskilt två verktyg blir då viktiga för att i studien kunna närma sig detta. Å ena sidan blir de fem element i upplevelsen av stadens materialitet som Kevin Lynch (1960:47f) identifierar, viktiga för att studera Kødbyens materialitet och strategiska aspekter. Elementen är *stråk, gränser, distrikt, knutpunkter* och *landmärken* (ibid.). För att å andra sidan studera rörelse, kan platser liknas vid *rytmlandskap* ”med såväl intensiva höjdpunkter som stillsamma fält av tomhet och tystnad” (Högdahl, 2003:79; Löfgren, 1997a:32). Högdahl (2003:80ff) kopplar platsers rytm till bland annat puls, tempo och timing. På så sätt görs platsen också genom möten mellan olika rörelser och rytmer.

En syn där plats ständigt skapas i form av rytmlandskap när människors rörelser möter gaturummets materialitet relaterar till aspekterna “materialitet” och “människor” i 3M-modellen. I analysen kommer dessa teoretiska verktyg användas för att dels beskriva gaturummets materialitet, dels analysera hur materialiteten formar människors möjlighet till rörelse. Denna möjlighet till rörelse som då uppstår när materialitet möter rytmlandskap har vi valt att begreppsliggöra som *rörelserum*. Det är inget vedertaget begrepp, men har tidigare använts i forskningssammanhang för att studera hur barns utveckling stimuleras i förskolan och har då fått beteckna utrymmen där barnen får ägna sig åt rörelselekar (jfr Davidsson & Pettersson, 2008:31; Skolverket, 2015:19). Härifrån har vi hämtat inspiration från idén om att det skapas ett specifikt utrymme för särskilda former av rörelse. Med *rörelserum* menar vi i denna uppsats en plats eller ett utrymme där specifika rytmer, rörelser och aktiviteter ryms och där en viss möjlighet att vistas på platsen uppstår.

Efter att platsbegreppet nu introducerats, diskuteras härnäst platsutveckling i ljuset av urban regenerering. Här beskrivs också hur ett intensifierat produktgörande av plats kan kopplas till specifika diskurser om platsen (jfr Ek & Hultman, 2007). Därefter relateras denna diskussion till maktbegreppet.

3.2. Diskurser om plats: Att skapa säljbara platser

Inom platsutveckling går det att urskilja ett antagande om att nedgångna urbana miljöer behöver regenereras, rustas upp eller revitaliseras (Hannam & Knox, 2010:21; Diardi, 2017; McLeary & McCarthy, 2013:1). Urban regenerering är enligt Leary och McCarthy (2013:9) ett globalt fenomen och kan beskrivas som en områdesförnyelse som sponsras eller utvecklas av den offentliga sektorn och vars mål är att skapa hållbara förbättringar för lokalbefolkningen, platser eller hela samhällen. I relation till platsutveckling menar Ek och Hultman (2007:15) att platser alltmer produkt görs (kommodifieras), dvs. tillskrivs ett strategiskt kommersiellt värde. Idén om

platsers kommodifiering genomsyrar ofta urbana regenereringsprocesser (Leary & McCarthy, 2013:33). Detta kan ses i ljuset av en förskjutning mot en “nyliberal försäljarmentalitet” inom politisk styrningsfilosofi, där det upplevs nödvändigt att stärka platsers attraktivitet i relation till andra platser (Ek & Hultman, 2007:30f).

Inte minst kan förnyelsen av före-detta industriområde ses som en form för urban regenerering (Leary & McCarthy, 2013:9; Hannam & Knox, 2010:21). Enligt Diardi (2017:299) kan en trend under de senaste tre decennierna urskiljas där gamla fabriksområden transformeras till mötesplatser för kultur och kreativitet. Den person som förmodligen tydligast förknippas med kreativitetens tillväxtpotential är Richard Florida. I boken ”Rise of the Creative Class” (2002) betonar han att städer med hjälp av de 3T:n – teknologi, talang och tolerans – behöver satsa på att attrahera *den kreativa klassen*. Idén är att verksamheter då lockas att etablera sig i staden, vilket i sin tur skapar tillväxt (Florida, 2002:249). Floridas resonemang har närmast kommit att betraktas som ett framgångsrecept för platsutveckling, även om han själv numera ser sina idéer som aningen naiva och medger i sin senaste bok (2017:10f,166,216) att det behövs en mer inkluderande modell för att motverka ojämlikheter från stadsutveckling. Som konsekvens av Floridas idéers genomslag, har främjandet av kluster med kreativa verksamheter i bred bemärkelse blivit centralt i strategisk platsutveckling - från konst och kultur till gastronomi, co-working spaces, och innovativa startups (Florida, 2002, 2004; Hannam & Knox, 2010:21,45; Richards & Wilson, 2007:3). Nyckelorden kultur och kreativitet används här som draghjälp för att paketera och sälja platsen och således som ett medel för att öka dess konkurrenskraft (Hannigan, 2007:52). Med hjälp av Book och Eskilsson (2007:37,53) kan dessa ses som strategiska verktyg i platsutvecklingen.

Ytterligare ett strategiskt verktyg är att paketera platser som kulturarv (Hannam och Knox (2010:141). Kulturarv kan förstås som kvarlämningar från det förflutna som samtidigt värdesätter, exempelvis minnesmärken, byggnader eller miljöer (Grundberg 2004:43; UNESCO, 1972:24). De kan ses som medvetna bruk av historien, ur specifika perspektiv (Hannam & Knox 2010:148; Nilsson 2008:78). Särskilt identifieras ett ökat kommersiellt historiebruk (Grundberg 2004:23f); exempelvis har kulturarvsturism blivit ett viktigt sätt för platser att differentiera sig (Ashworth & Tunbridge, 2004:211; Hannam & Knox, 2010:141). Ofta urskiljs autenticitet här som ett centralt verktyg för att konstruera “unika” kulturarv (ibid:17,144). Att paketera platser som kulturarv innefattar således en rad specifika tolkningar av historien, vilka enligt Hannam och Knox (2010:148f) kan ses som storytelling.

Syssner (2012:14f) kopplar platsutveckling till just berättelser genom att visa hur olika aktörer försöker legitimera specifika berättelser om platsen både inåt mot platsens invånare, och utåt mot besökare. Produktgörandet av platser sker alltså delvis genom att specifika bilder, berättelser och “sanningar” paketeras och säljs om platsen och dess människor (Dahlstedt, 2011:178ff). Här används då specifika platser och människor som strategiska verktyg (Book & Eskilsson, 2007:37,53). Således går det att hävda att det genom berättelser kring exempelvis kreativitet eller kulturarv skapas diskurser om platsen; en form för identitet eller en legitim tolkning av hur platsen är (Andersson, 2011:38,47). Brusman (2011:155) menar att diskurser om platser tar sig uttryck i att platsen ”tillskrivs viss karakteristik i relation till andra platser och att den uppfattas som en social arena som bekräftar individer och grupper i termer av sociala koder, livsstil och handlingsmönster”. Detta relaterar till “mening”-aspekten i 3M-modellen och kommer användas i analysen för att förstå den mening, eller diskurs, om Kødbyen som skapas genom visioner.

I visioner profileras dock platsen mot en specifik målgrupp, vilket får konsekvenser för gaturummets utformning. Med hjälp av Högdahls (2003:35) förståelse av plats som socialt skapade idéer som tagit fast form, kan detta ses som att diskurser materialiseras i stadslandskapet. Diskurser om platser sätter med andra ord ramar för vilka förändringar av gaturummet som blir möjliga. I förhållande till 3M-modellen kommer detta användas i analysen för att förstå gaturummets materialitet som en konsekvens av diskurser om plats. Samtidigt omöjliggörs då andra förändringar: När platser utvecklas utifrån specifika riktlinjer och byggs med särskilda användare i åtanke, utesluts per definition andra värden och användare. Detta gäller även urvalet av vad som ska bevaras på platsen (jfr Brusman, 2011:165; Light 2000:156ff;). Som konsekvens erkänns vissa människor större rätt att ”ta plats” än andra, i bemärkelsen att de inte “platsar” inom villkoren för platsens diskurs (jfr Syssner, 2012:81f,88). Diskurserna kan därför hävdas bidra till en hierarkisering av platser och människorna som rör sig där, både fysiskt och i berättelser om platsen (Andersson, 2011:40,53; Ek & Hultman, 2007:29). För att förstå hur sådana hierarkiseringsprocesser tar sig uttryck och hur specifika diskurser om platsen legitimeras, aktualiseras ett maktperspektiv. Detta diskuteras i följande avsnitt.

3.3. Maktbegreppet: Förutsättningar för platsstagande

Maktbegreppet har, precis som platsbegreppet, varit omtvistat inom samhällsvetenskapliga discipliner. Fyra generationer av hur maktbegreppet har tolkats kan dock urskiljas; ”maktens fyra ansikten” (Dahlstedt, 2011:171ff). För denna studie anser vi att det tredje och fjärde ansiktet blev mest relevant. Steven Lukes förståelse för makt representerar maktens tredje ansikte och betonar att en aspekt av maktutövande är att få förhållanden i tillvaron att framstå som legitima och därigenom förhindra att konflikter överhuvudtaget uppstår (Lukes, 2005:29,108ff,124ff). Detta synsätt är till hjälp i studien, då ”makten att definiera världen på ett sätt som får den att framstå som harmonisk, naturlig, fri från konflikt och friktion” (Dahlstedt, 2011:177) kan ställas mot frågan om vilka intressen som då gynnas eller missgynnas. I analysen kommer detta därför användas för att både analysera hur diskurser om “hur det är” i Kødbyen legitimeras och analysera processer av inkludering och exkludering. Det relaterar således till 3M-modellens “mening” och “människor”-aspekter.

Vår studie tar dock främst utgångspunkt i maktens fjärde ansikte. Det förknippas tydligast med Michel Foucault och synen att makt inte är något som individer besitter, utan istället utövas i maktrelationer över hela det sociala fältet (Foucault, 1980:96). Makt blir då en ständigt pågående kamp om att tolka och tillskriva världen mening. I denna kamp är specifika kunskapsregimer viktiga, då de utgör legitima sanningar om hur något är och sätter ramar för hur verkligheten kan förstås. På så sätt är makt och kunskap tätt sammanknutna, i form av diskurser (Dahlstedt, 2011:172f; Andersson, 2011:37ff,47). En sådan förståelse för maktbegreppet lämpar sig för vår analys, då det gör det möjligt att se gaturummet som ett fält med tydliga relationer av över- och underordning och analysera det i termer av maktförhållanden (jfr Dahlstedt, 2011:169,176; Syssner, 2012:11,56).

Detta synsätt är till hjälp för uppsatsens båda ambitioner; att studera hur visioner påverkar platsens utformning och hur platsens utformning i sin tur skapar rörelse, inkluderar och utesluter (jfr Dahlstedt, 2011:176).

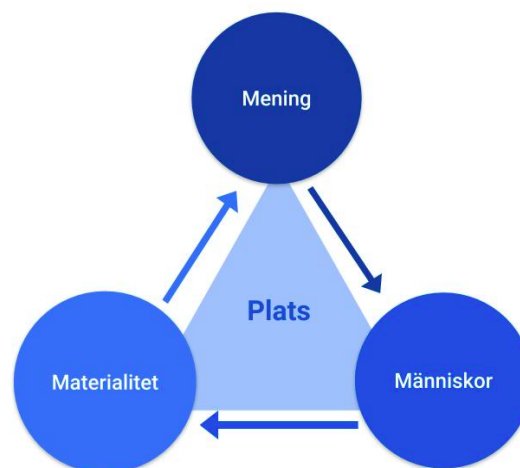
För det första kan ett maktperspektiv alltså användas för att förstå hur platsen tillskrivs mening och hur bestämda sanningar legitimeras i skapandet av platsen, dvs hur en diskurs om platsen uppstår. Exempelvis menar Massey (1995:184) att varje försök att definiera en plats specifika karaktär kan ses som ett försök att allmängiltiggöra ett bestämt meningsskapande så att detta uppfattas som för-sant-hållet. Gränsdragningar blir centralt här; vem och vad ryms inom platsens diskurs och med vilka värden sker platsutvecklingen som konsekvens av detta (jfr Dahlstedt, 2011:177)? Gällande 3M-modellen kommer detta främst användas i analysen för

att åskådliggöra den mening som Kødbyen tillskrivs i det visionära, men också för att förstå hur gaturummets materialitet utformats som en konsekvens av sådana diskurser.

Vidare menar Dahlstedt (2011:169) att möjligheten att tillägna sig rummet är kopplat till makt. För det andra går det då att förstå gaturummet utifrån hierarkier och möjlighetsstrukturer, som formar, möjliggör och begränsar människors rörlighet (jfr Dahlstedt, 2011:169f). Med hjälp av Högdahls (2003:83) idéer om *timing* som förknippas med intuition, kan möjligheten att tillägna sig rummet också kopplas till kunskap. Högdahl beskriver *timing* utifrån Strandberg (1998) som “att vara på rätt plats vid rätt tidpunkt, att agera rätt och inte falla ur pulsen [...]”. På så sätt blir makt också att ha kunskap om hur man ska röra sig på platsen. I förhållande till 3M-modellen relaterar detta främst till att koppla ihop aspekterna “materialitet” och “människor”, dvs för att analysera hur gaturummets utformning (o)möjliggör rörelse och skapar innanförskap och utanförskap. Detta är en av aspekterna som diskuteras i analysen, som vi nu vänder oss till.

4. Analys

Analysen består övergripande av fyra delar som besvarar uppsatsens frågeställningar. Detta genom att våra teoretiska ingångar tillämpas och kopplas ihop för att förstå relationen mellan gaturummets mening (vision), människor och materialitet.

3M-Modell

4.1. Meningsskapande diskurser om Den Hvide Kødby

I denna första analysdel görs en diskursanalys för att försöka tolka den mening som Kødbyen tillskrivs i visioner och identifiera berättelser om “hur det är” (jfr Högdahl, 2003:58ff,72ff). Här ligger således fokus på att förstå den diskurs om platsen som byggs upp i det visionära. Diskursanalysen görs genom att urskilja hur ett problem konstrueras inom diskursen och vilka underliggande antaganden om problemets orsaker och lösningar som finns (se WPR-ansats i avsnitt 2.6.2). Dessutom identifieras specifika tolkningsrepertoarer inom diskursen om Kødbyen samt deras inbördes relationer (se även 2.6.2.).

Tom yta?

Kødbyen består egentligen av tre Kødbyer som uppförts i tre etapper mellan 1879-1934; den Brune, den Grå och den Hvide. Anledningen till nybyggnationerna var ett behov av modernare anläggningar efter ökade hygien- och produktionskrav (Köpenhamns Kommun, 2014:3). Kødbyen var under många år ett genomrationaliserat och modernt slaktområde, fram tills att det på 50- och 60-talet blev möjligt att flytta slakten till Köpenhamns provinser tack vare förbättrade kylningsmetoder (ibid:6). Den Hvide Kødby huserade dock köttproduktion fram tills ett EU-direktiv i 1992 krävde förbättrad hygien och inredning.

Enligt Mads är kontrollen över matsäkerhet inte längre en kärnuppgift för Köpenhamns Kommun:

Og det betyder så at kommunen har ikke nogen sådan strategisk kommunal interesse i fødevarerikkerhed længere [...] Så skal man [...] finde ud af hvad man så skal bruge sådan et område til? (Uldall, 25/04/19).

Problemet är alltså att kommunen vid 2000-talets början står med en allt tommare yta till följd av ett minskat behov att kontrollera köttproduktionen.

Plats för “kød og kreativitet”

Lösningen tar sig uttryck i att Den Hvide Kødbyen enligt visionen utvecklas som en ”shared space”, där platsen från 2005 ska öppnas upp som ”hjemsted” för både “kød og kreativitet” - både den etablerade livsmedelsindustrin (*fødevarerindustrin*) och nya kreativa verksamheter (Köpenhamns Kommun, 2011:18). När visioner och Mads (Uldall, 25/04/19) beskriver hur shared space ska åstadkommas används diskursiva resurser som exempelvis betoningen på

mångfald, balans och sammanblandning samt på vikten av att skapa en sammanhängande, multifunktionell och tillgänglig Kødby. Potter (1996:116) menar att det är vanligt att flera tolkningsrepertoarer används inom samma grupp människor, för olika syften. I shared space-lösningen kan utsagan om ”hur det är” sägas skapas genom två olika tolkningsrepertoarer, som båda fyller funktionen av att upprätthålla Den Hvide Kødby som en plats för just “kød og kreativitet”, men åstadkommer detta på olika sätt:

Konkurrensrepertoaren

Både i dokumenten som kommunen publicerat (Köpenhamns Kommun, 2011;2015;2018) och av intervjupersonerna (Uldall, 25/04/19) används diskursiva resurser som exempelvis tal om *attraktivitet, unikhet, innovation, den kreativa klassen* och Kødbyen som *unik internationell upplevelsedestination*. Här skapas en diskurs om platsen där “kød og kreativitet” blir ett konkurrensmedel. Book och Eskilsson (2007:37,46) menar att olika aspekter i stadsbilden kan fungera som strategiska verktyg i platsers kommersialisering. Inom konkurrensrepertoaren ses “kød og kreativitet” som en unik vision som tillskrivs tillväxtpotential och blir således ett strategiskt verktyg för platsens konkurrenskraftighet. Här syns exempelvis Floridas (2002) idéer om den kreativa klassen:

Og hvis man ser på [...] kommuneplanen der var gældende i 2005 så fyldte den kreative klasse rigtig meget. Det er bare det her med storbykonkurrence og tiltrækningen og fastholdelse af kreative arbejder, som var det der var hot dengang (Uldall, 25/04/19).

Vidare kan vikten av att stärka platsens konkurrenskraftighet kopplas till hur Syssner (2012:14f) menar att berättelser om platser riktas både inåt och utåt. Inom konkurrensrepertoaren riktas “kød og kreativitet” dels inåt och syftar till att förena hyresgästerna kring en stark identitet och förväntas höja livskvaliteten för dem som använder Kødbyen. Även här syns tydliga influenser från Florida (2002):

Men lidt af Floridas tænkning, som jeg stadigvæk synes kan findes rundt omkring det er jo at der er en sammenhæng mellem vækst og livskvalitet. Altså at hvis det er rart at bo et sted [...] så kommer virksomhederne fordi at der er den der kreative arbejdskraft (Uldall, 25/04/19).

Samtidigt blir det tydligt att konkurrensrepertoaren vänder sig utåt: Book och Eskilsson (2007:46) menar att det i omvandlingen av städer till destinationer blir viktigt med image och teman för att attrahera kapital och konsumtion. Inom konkurrensrepertoaren blir “kød og kreativitet” ett medel för att skapa en unik, attraktiv och konkurrenskraftig plats: Från 2011 är visionen att Kødbyen ska fortsätta vara en föränderlig, internationell upplevelsedestination med plats för alla – en unik attraktion i Köpenhamn med en stark identitet och ett dynamiskt stadsliv (Köpenhamns Kommun, 2018:4; Köpenhamns Kommun, 2011:10). Kødbyen tillskrivs här rollen som *urban innovationsmaskine* och *kreativ vækstmotor* – en *trendsætter* för resten av Köpenhamn (Köpenhamns Kommun, 2011:8;2015:7).

Detta kan kopplas till hur Syssner (2012:10) menar att det ofta finns ett underliggande antagande om att städers ekonomiska utveckling är beroende av att platsen uppfattas som attraktiv, dynamisk och därmed värd att besöka, flytta till eller investera i. Inom konkurrensrepertoaren går det således att urskilja tecken på den fokusförskjutning mot en nyliberal försäljarmentalitet som Ek och Hultman (2007:31) beskriver. Detta blir tydligt inte minst när Kødbyen jämförs internationellt, exempelvis med New Yorks Meat Packing District (Köpenhamns kommun, 2011:8; Fast Company, 2015).

Gränser i tolkningsrepertoaren kan också urskiljas, genom betoningen på vad Kødbyen **inte** är. Intressant i relation till detta är att Mads motsätter sig beskrivningen av Kødbyens utveckling som en ”byfornyelse”, utan väljer ordet ”transformation” och betonar att kärnan är utvecklingen från ett stängt industriområde till en öppen stadsdel med gastronomiska och kreativa verksamheter (2011:4, Uldall 25/04/19). Å andra sidan går det att urskilja en andra tolkningsrepertoar inom diskursen om Kødbyen som en ”shared space” för “kød og kreativitet”. Denna betonar inte föränderlighet utan tvärtemot bevarande.

Bevaranderepertoaren

Diskursen om “kød og kreativitet” legitimeras också genom en bevaranderepertoar, med hjälp av diskursiva resurser där Kødbyen beskrivs i termer av *kulturarv* och *nationellt industriminne* (Köpenhamns Kommun, 2018:9; 2015:9). Här framställs Kødbyen som ett unikt kulturhistoriskt minne av nationell betydelse som berättar en historia om produktionsutvecklingen i Köpenhamn (Köpenhamns Kommun, 2011:16).

Inom bevaranderepertoaren tillskrivs arkitekturen en särskilt betydande roll, exempelvis genom betoningen på att förändringar i Kødbyen måste ske på ett sätt som säkrar en hög

arkitektonisk standard (ibid:21). Stora delar av samtliga Kødbyer är fredade och utvecklingsmöjligheterna är därmed hårt reglerade av Slots- og Kulturstyrelsen, exempelvis gällande färger, fasader och fönster. Mads (Uldall, 25/04/19; Intervju 1 09/04/19) påpekar att detta skapar både möjligheter och begränsningar i gaturummet. Nilsson (2007:78) menar att kulturarv kan ses som en särskild tolkning av det förflutna, som ett aktivt historiebruk. Kulturarv är med andra ord något som *görs*. Kødbyens arkitektur kan då ses som medvetet materialiserade minnen och dess bevarande kan ses som ett medvetet historiebruk i syfte att lyfta fram en viss bild av platsen (Brusman 2011:156f; Aronsson 2004).

Att autenticitet ofta blir ett verktyg i konstruktionen av platser (Hannam & Knox, 2010:17,144), kan också urskiljas inom bevaranderepertoaren. Här ska utvecklingen i Kødbyen ”ta hänsyn till dess särart och autenticitet”, som exempelvis de gallerklädda dörrarna (Köpenhamns Kommun, 2011:21). Autenticitet blir här ett sätt att legitimera bevarandet av de aspekter i gaturummet som associeras till kött och symboliserar den traditionella produktionsprocessen. I detta sammanhang är det intressant att det Kødbyens kommunala ägande målas upp som positivt, som ett sätt att kontrollera vilka som beviljas som hyresgäster och säkra att verksamheterna överensstämmer med bevarandeambitionen.

Nya målkonflikter

Att Kødbyen enligt visionen ska vara ett ”shared space” kan dock hävdas orsaka nya problem. För det första tar detta sig uttryck i den inneboende motsättning som finns mellan konkurrens- och bevaranderepertoaren; dvs att Kødbyen på en och samma gång ska vara föränderlig och unik men samtidigt bevaras. För det andra pekar en av intervjupersonerna (Intervju 1, 09/04/19) på det faktum att multipla förvaltningars intressen måste rymmas inom Kødbyen, häribland Socialförvaltningen, Økonomiförvaltningen, Kultur- och fritidsförvaltningen samt Teknik- og Miljøförvaltningen. Detta ger upphov till utmaningar mellan Kødbyens olika användare. Inte minst påpekas i detta sammanhang det offentliga *stofindtagelserum* (droganvändningsplats) H17 i den Grå Kødby. Den offentliga drogscenen är ett resultat av ett skifte i kommunens drogpolicy från en nolltoleransstrategi till en ”non-enforcement”-strategi i 2012, där fokus ligger på att reglera missbrukares rörelse till specifika platser istället för att rensa bort dem ur stadsbilden (Houborg, Asmussen Frank & Bjerger, 2014:262). Som lösning på samtliga dessa målkonflikter går det att urskilja en tredje tolkningsrepertoar om ”hur det är”; en Harmonirepertoar som fungerar som ett sätt att växla mellan konkurrens- respektive bevaranderepertoaren (jfr Potter, 1996:116).

Harmonirepertoaren - en lösning

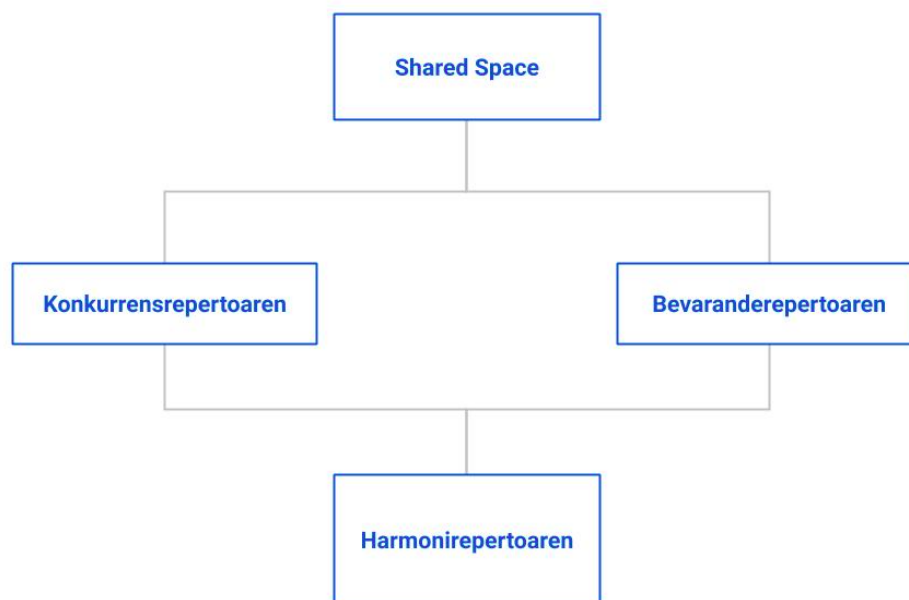
Inom harmonirepertoaren legitimeras diskursen om Kødbyen som plats för **både** “kød og kreativitet” framförallt genom tal om *samexistens*, *dialog* och *balans* (jfr Köpenhamns Kommun 2018:23, Köpenhamns Kommun, 2015:5). Det är just samspelet eller sammanblandningen av funktioner som inte normalt placeras tillsammans som målas upp som det unika. Det erkänns att detta medför utmaningar, men ger samtidigt Kødbyen den profil som gör platsen så intressant (Köpenhamns Kommun, 2011:8). Faktiskt vill Mads (Uldall, 25/04/19) överhuvudtaget inte använda ordet utmaningar, utan ser dessa istället som möjligheter. Flitigt betonas i dokumenten hur eventuella konflikter ska lösas genom dialog och respekt. Detta kan ses som ett sätt att legitimera platsens diskurs och få platsutvecklingen att framstå som harmonisk och naturlig (jfr Lukes, 2005:29,108ff,124ff).

Särskilt två viktiga aspekter kring platsutveckling kan urskiljas inom repertoaren: *multifunktionalitet* och *öppenhet*. När det talas om multifunktionalitet nämns hur Kødbyen är just ett ”funktionsområde”: Genom att låta Flæsketorvet husera en stor parkering och samtidigt utnämna en stor del av den som rekreativ zon, tillåts en flexibilitet kring platsens användning med tillräcklig plats för både verksamheter och fritidsaktiviteter eller större evenemang (Köpenhamns Kommun, 2018:12). Genom att reglera tiderna då uteserveringarna får ta plats i gaturummet (ibid:36), ha ett krav på att minst 30% av hyresgästerna ska ha med livsmedelsindustrin att göra (Intervju 1, 09/04/19) samt skapa privata bakgårdar (Observation, 02/04/19), är det tydligt att man i visionen är mån om att tillgodose verksamheternas behov. Samtidigt betonas en *öppenhet* inom repertoaren: dels genom att man vill skapa stora ytor som är öppna för olika sorters användning (Köpenhamns Kommun, 2018:12f,36), dels att man vill skapa en känsla av att platsen i sig är öppen så att människor attraheras dit, exempelvis genom kravet att 50 % av bottenvåningen ska husera ”publikorienterade” verksamheter (ibid:29). Detta särskilt i förhållande till att skapa ökad trygghet; genom att skapa fria siktlinjer och förbindelser mellan Kødbyen ska ett ökat ”byliv” och flöde skapas genom byn under hela dygnet (2011:18, se även 4.2.). I relation till *stofindtagelserummet* finns ett uttalat antagande om att ju fler människor som rör sig där, desto färre konflikter (Köpenhamns Kommun, 2015:14).

Centralt inom harmonirepertoaren är även konstruktionen av en särskild atmosfär eller ”stemning af kød og kreativitet” (ibid:5). Även om en av intervjupersonerna (Intervju 1, 09/04/19) medger att det inte bara finns **en** stämning utan att stämningen ligger i platsens

föränderliga dygnsrytm, så beskrivs stämningen i visionen (Köpenhamns Kommun, 2011) och av Mads (Uldall, 25/04/19) som ”rå och hyggelig”. Atmosfären beskrivs som autentisk och som att det särskilt i den Grå Kødbyen finns en hemlig charm.

Tal om Kødbyens unika stämning kan ses i ljust av hur Syssner (2012:45) menar att man genom att kommunicera en plats på ett specifikt sätt, formar ett visst möjlighetsrum för en bestämd förändring av den fysiska platsen och utesluter samtidigt andra förändringar. Detta kan kopplas till Lukes maktbegrepp (2005:29, 108ff, 124ff); genom att få Kødbyen att framstå som harmonisk så osynliggörs konflikter som hade kunnat driva platsutvecklingen i andra riktningar. Exempelvis beskrivs i visionen från 2011 hur *De nye, kreative lejere og de etablerede fødevareerhverv har efter en noget svær start nu en fælles vilje til at udvikle området i en positiv retning*. Här aktualiseras frågor om vilken riktning som avses, och för vem detta är positivt? Det är genom harmonirepertoaren som Kødbyen ska öppna för kreativa verksamheter i *samexistens* med den redan befintliga livsmedelsproduktionen och genomgående kan *balans* ses som ett nyckelord (Köpenhamns Kommun, 2018:3). Harmonirepertoaren blir således ett sätt att växla mellan de övriga två repertoarerna och fyller därmed funktionen att legitimera att Kødbyen har plats för **både** ”kød og kreativitet”.

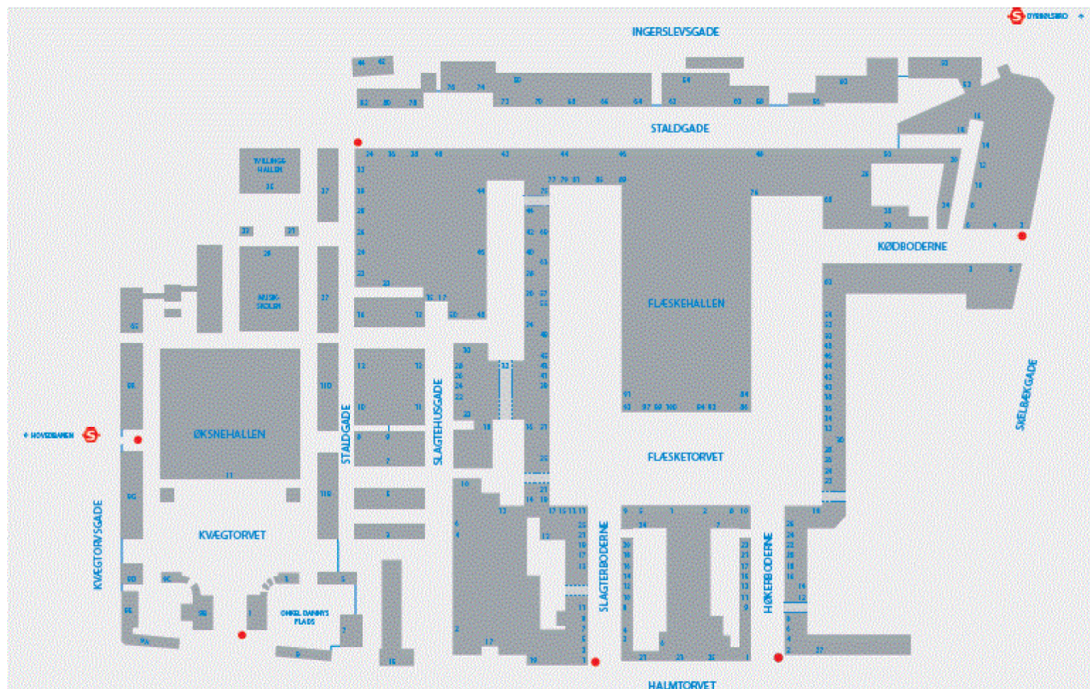
De olika tolkningsrepertoarerna inom diskursen om Kødbyen som en "shared space" för "kød og kreativitet". Bilden illustrerar hur konkurrens- respektive bevaranderepertoaren förenas genom harmonirepertoaren.

Detta avsnitt har visat hur Kødbyens mening i det visionära förstås inom en diskurs om "shared space" för "kød og kreativitet". Men hur ser det då egentligen ut i Kødbyen? Hur syns

“kød og kreativitet” i gatubilden? Hur visioner om Kødbyen kan ses som materialiserade diskurser i gaturummet är fokus för följande avsnitt.

4.2. Kødbyen som materialiserad mening

Detta analyskapitel handlar om hur diskursen om “kød og kreativitet” samt de tre tolkningsrepertoarerna syns i gaturummet. Avsnittet utgörs av en berättelse om promenader i Kødbyen som varvas med analytiska poänger. Fokus ligger på gaturummets utformning (materialitet) och människors platstagande.

Den Hvide Kødby (Køpenhamns Kommun, 2018)

Bodarna

Vi hoppar av tåget på Köpenhamns centralstation vid lunchtid en solig dag i april. Härifrån är det bara en 250-meters promenad innan vi når Halmtorvet i stadsdelen Vesterbro. Dofter av vår ligger i luften och körsbärsträden på Halmtorvet har precis slagit ut och lyfter gatubilden. Det finns flera ingångar in till Kødbyens område men folkströmmen verkar fortsätta längs stråket mellan husväggarna och Halmtorvet. Vi följer strömmen och kommer efter en kort stund till en stor, tydlig öppning vid gatan Slagterboderne, där vi möts av en skylt med ett stort blått K. Under kvällarna är K:et upplyst, men i dagsljus syns det inte lika väl.

Vid hörnen av både Slagterboderne och Høkerboderne står människor och väntar på sällskap eller verkar fundera om de ska gå in i Købbyen eller fortsätta längs med Halmtorvet. Själva Slagterboderne-gatan är full av rörelse fram och tillbaka. Majoriteten av människorna rör sig målmedvetet längs gatan, medan några rör sig långsammare, mer osäkert och därför sticker ut. Gatan pryds av flertalet uteserveringar där människor sitter och lunchar eller fikar. De flesta pratar danska, är hippt och stilrent klädda och ser ut att vara i 20- till 40-årsåldern. På motsatt sida av serveringen vi sitter på passerar plötsligt en man som inte alls ser ut som alla andra på gatan. Personen går med tunga, långsamma steg och slitna kläder. Människor som sitter inomhus i restaurangernas glasfönster lägger tydligt märke till personen och följer honom med blicken från första parkett medan han passerar längs gatan.

Gaturummet framför restaurangerna är kreativt inrett med blommor, bord, bänkar och med e-pallar som klätts av färgglada mattor och kuddar, vilket gör att gatan känns varm och välkomnande. Å andra sidan kör det med jämna mellanrum in varubilar som ska till/från Flæsketorvet och vars ljud bryter av gatans annars trevliga sorl. Medan vi går upp mot Flæsketorvet passerar vi dessutom ett antal bakgårdar, där PRIVAT-skyltar och övervakningskameror signalerar att det är stängt för allmänheten. Ingångarnas grindar är dock inte avstängda på dagen så det är fritt fram att vandra in, vilket vi också gör. Till vår besvikelse möts vi av en tom yta med några containers. (Observation, 02/04/19)

Slagterboderne

Høkerboderne

För det första kan Hörnen mellan Halmtorvet och Slagterboderne respektive Høkerboderne kan ses som viktiga knutpunkter i gaturummet. Lynch (1960:48, 72ff) beskriver knutpunkter som platser där olika vägar möts och där människor koncentreras innan de går åt olika håll. Att man vid båda dessa hörn har skapat stora öppningar med fria siktlinjer rakt igenom platsen och ett inbjudande gaturum kan ses som ett sätt att bygga platsen utifrån visionen om en öppen och tillgänglig Kødby (Köpenhamns Kommun, 2011:10,20). Det är då särskilt via dessa två hörn som det verkar vara meningen att människor ska vandra in i Kødbyen. Detta förstärks av att det finns flertalet skyltade ingångar runt om samtliga tre Kødbyer (se röda prickar på kartan), men det är vid dessa två hörn som skyltarna syns bäst och som tydligast ser ut som entréer. Särskilt på kvällarna kan diskursen om Kødbyen som öppen och tillgänglig urskiljas i platsens materialitet, då ingångarna lyses upp av stora blåa ”K:n”.

Själva Slagterboderne och Høkerboderne kan ses som stråk (jfr Lynch, 1960:49ff) som planerats utifrån att de ska attrahera människor. Dels utgörs stråkens rytmlandskap av ständiga flöden in och ut, vilket gör platsen intressant och lockande. Dels materialiseras den öppenhet och tillgänglighet som Kødbyen tillskrivs i visionen genom att man, som Mads (Uldall,25/04/19) poängterar, medvetet placerat ”publikorienterande” verksamheter där. Genom att låta uteserveringarna inreda gaturummet känns stråken välkomnande. Vid Bode-gatorna är det alltså främst diskursen om Kødbyen som en internationell upplevelsedestination som materialiseras i gaturummet. Detta då gatorna är fulla av liv och rörelse och främst huserar ”utåtvända” verksamheter som lockar till konsumtion. När platsen byggs utifrån dessa värden kan stråken dock ses som främst utformat för människor som är där för att konsumera. På stråken sker då en slags hierarkisering (jfr Dahlstedt, 2011:169) av människor, där andra inte passar in. Exempelvis blir detta tydligt när konsumerande gäster bokstavligen talar blickar ner på den slitne personen (Observation, 02/04/19).

Å andra sidan är det samtidigt tydligt att man haft bevarandet av livsmedelsindustrin i åtanke i den strategiska platsutvecklingen. De privata bakgårdarna och det faktum att varubilar tillåts använda Bode-gatorna som infarter är tydliga indikatorer på detta. Mads Uldall (25/04/19) påpekar också att dessa ”funktionsområden” är viktiga sätt att göra plats för verksamheterna. Samtidigt skapar det konflikter i gaturummet; dels blir det ett störmoment, dels skapar övervakning och grindar en känsla av stängdhet längs stråken. Ytterligare ett ställe där materialiserade motsättningar syns mellan diskursen om Kødbyen som öppen respektive diskursen om att bevara dess traditionella funktion, är på Flæsketorvet. Där kommer visionen

om plats för både ”kød og kreativitet” till uttryck materiellt i att torget kan ses som uppdelat i olika distrikt, som reglerar dess användning dels geografiskt och dels dygnsmässigt.

Flæsketorvet

Vi följer siktlinjen från Slagterboderne inåt Kødbyen där ett stort torg, Flæsketorvet, öppnar sig. Under dagtid fungerar torgets mitt som en stor parkeringsplats och leveranszon för varubilar. Torget är u-format runt en stor byggnad som heter Flæskehallen som resterande byggnader har byggts runt och skapar korridorer på båda sidorna av Flæskehallen. Byggnaderna runt torget och Bode-gatorna har två till fyra våningar med vita, släta fasader utan dekoration.

Kød og Flæskehal på Flæsketorvet

Vi vill pausa vår promenad men noterar att det överhuvudtaget inte finns gröna områden eller sittplatser förutom uteserveringarnas. Vi fortsätter istället mot Flæskehallens högra korridor där ett par butiker varvas med serveringar och en mängd cyklar innanför och utanför cykelställ. Vi upplever det lite förvirrande att gå tvärs över torget, för här rör sig både bilar, cyklister och gående utan separata filer och övergångsställen. Med jämna mellanrum uppstår också konflikter här mellan olika tempon; cyklister som cyklar rakt framför en bil, bilar som får krypa bakom långsamma gående. Längst ner mot Ingerslevsgade ligger SOHO, en stor co-working space för innovativa verksamheter. Nere vid hörnet mellan Høkerboderne och Flæsketorvet bildar skyltfönstren tillhörande JK salater ett slags museum i gaturummet, där Kødbyens historia berättas i text och bilder på både danska och engelska. Här betonas att Kødbyens

historia är en berättelse om ”folkesundhed och fødevarerhygiene”. Vi fortsätter på torgets vänsterkorridor där en rad serveringar ligger. Längst nere verkar det finnas några gallerier men de gallertäckta dörrarna är stängda och det saknas öppettider, vilket gör att vi blir osäkra om det ens är öppet för allmänheten. Generellt upplever vi att det är lite svårt att se vad som är öppet eller privat. Platsen är också ganska folktom och det verkar inte finnas så mycket att ”göra” där. (Observation, 02/04/19).

Blick över Flæsketorvets vänster sida. Här delar uteserveringar och bilparkering på utrymmet

Kl. 21. Det är proppfullt både inne i restaurangerna och uteserveringarna. Flæsketorvets

En av restaurangerna på Flæsketorvet med de typiska neonskyltarna i fönsterna

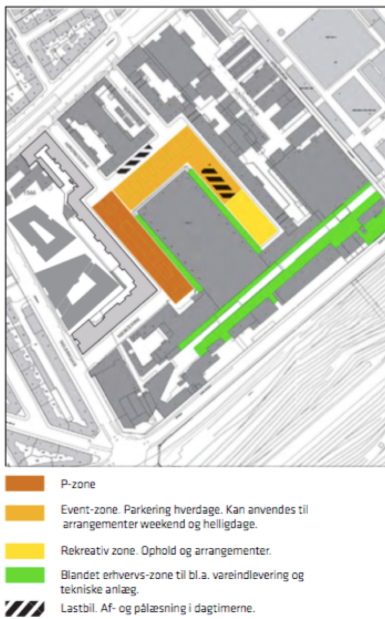
vänstra sida har fått sig ett ordentligt lyft och känns mycket trevligare, nästan vardagsrumsaktig. Här har fler möbler och växter flyttas ut och utrymmet till parkeringsplatser minskats. Vi lägger märke till att det är mycket enklare att urskilja restaurangerna och deras ingångar vid den här tiden då många dörrar står öppna och neonskyltar lyser upp serveringarnas namn. På Flæsketorvet står människor utanför uteserveringarnas gränser, deras sorl ekar mellan byggnadernas väggar.

Dessutom hörs musik från uteserveringarna som gör stämningen trevlig. Längst bak i torgets vänsterkorridor visar sig det som vi trodde var en privat lokal vara baren ”Jolene”. Hög musik spelas därifrån och en röd matta har rullats ut framför ingången. Det går alltså knappast att missa nu.

Flæsketorvet är förmodligen den plats där samtliga tre tolkningsrepertoarer i Kødbyens vision bäst kan urskiljas i det materiella. Utifrån en syn på plats som kontext (Ek & Hultman, 2007:20f) kan Flæsketorvet ses som en vardagsarena för möten. Med hjälp av Lynch (1960:48, 72ff) och Högdahl (2003) kan torget då ses som en knutpunkt för olika rytmlandskap. Denna kombination skulle kunna beskrivas som en form av *rörelserum*; ett utrymme där specifika rytmer, rörelser och aktiviteter ryms och där olika möjlighetsrum att vistas på platsen uppstår (jfr Syssner, 2012:45). Att utforma platsen på detta sätt finns också uttalat i strategin, genom att Kødbyen ska vara en ”shared space” (Köpenhamns Kommun, 2011:18). Detta syns materiellt när bilar, gående och cyklister tillåts färdas tillsammans. Det rörelserum som då uppstår blir mycket inkluderande. Å andra sidan uppstår konflikter i mötet mellan olika tempon och rytmlandskap. Avsaknad av tydliga gränser som reglerar rörelsen gör också gaturummet otydligt. Detta gäller särskilt om man inte känner platsen och vet var och hur man ska röra sig. Därmed kan det hävdas att *rörelserummet* minskas och att ett exkluderande landskap uppstår – särskilt för dem som inte är bekanta med platsen.

Vidare kommer de tre tolkningsrepertoarerna till uttryck materiellt via Flæskehallen. Flæskehallen blir i sig ett element av stadens materialitet (Lynch, 1960:47), då den bildar en gräns mitt i Kødbyen som begränsar både rörligheten och synfältet. Byggnaden kan här hävdas bidra till att dela upp Kødbyen i olika distrikt. Å ena sidan uppstår en del som tillhör restauranger och serveringar och vars aktivitet kan sammanfattas av ordet konsumtion (främst torgets vänsterkorridor och Bode-gatorna). Här materialiseras alltså konkurrensrepertoaren och visionen om Kødbyen som en ”internationell upplevelsedestination” i ett krav om att minst 50% av bottenvåningarna ska vara publikorienterade och locka byliv (Köpenhamns Kommun, 2011:10; Köpenhamns Kommun, 2018:29).

Å andra sidan har ett område för kontor och livsmedelsindustri skapats (Flæskehallen och ovanvåningarna av byggnaderna). Här syns bevaranderepertoaren i gaturummet genom att det i visionen formulerats ett krav på att 30% av byggnaderna ska relateras till livsmedelsindustrin, att parkeringsplatser upplevs som en förutsättning för att behålla traditionella hyresgäster och att den arkitektoniska särarten ska bevaras. Vidare kan Flæskehallen med dess tjur i enlighet

med Lynch (1960:48) ses som ett landmärke i gatubilden, som visar på platsens identitet och struktur. Bevarandet av det kan ses i ljuset av att man i visionen betonar Kødbyen som ett nationellt kulturarv. Dessa två visioner om platsen som publikorienterande respektive funktionsområde för verksamheter krockar dock ibland i gaturummet. Inte minst gör den industriella, kulturarvsstämplade arkitekturen med galler på dörrar och fönster att platsen känns ”stängd” eller tom på innehåll vilket gör det svårt att se torget som ett upplevelselandskap.

På samma sätt som harmonirepertoaren blir ett sätt att förena båda dessa visioner om Kødbyen, kan harmonirepertoaren urskiljas även i det materiella genom att man på olika sätt byggt platsen för som ett shared space för både “kød og kreativitet”. I lokalplanen (Köpenhamns Kommun 2018:12) delas Flæsketorvet uttryckligen upp i olika zoner inom byn, (jfr Lynch, 1960:47). Största delen av torget används som parkeringsplats och verksamhetszon för varuleveranser. Sidan som är belägen närmast den Grå Kødby används dock under sommarmånaderna som event-zon där aktiviteter kan organiseras under helger och röda dagar. I eventzonen gäller också en timmes parkering 8-17. Den nedersta vänstra delen utgörs av en rekreativ zon som enbart får användas till evenemang. På så sätt skapar olika zoner öppna platser som kan anpassas efter behov; livsmedelsindustrin kan nyttja platsen under arbetstid, medan kreativa evenemang möjliggörs på kvällar och helger för att höja platsens upplevelsefaktor. Mads (Uldall, 25/04/19)

Eventzonerna i Kødbyen

betonar att det handlar om att balansera olika hänseenden mot varandra. Han beskriver hur turismen ska ske där det finns plats för den, exempelvis genom att erbjuda fler aktiviteter på söndagar när verksamheternas behov av utrymme inte är lika stort. Således materialiseras diskursen om “kød og kreativitet” samexistens.

Dessutom, menar Mads, är det unika med Kødbyen just att det är ett verksamhetsområde – en Kødby (ibid.). Ett sätt som denna unikheter förmedlas är att berättelsen om Kødbyens historia hängt upp i några av skyltfönstren. Detta kan ses som storytelling (jfr Hannam & Knox, 2010:148f), där en särskild tolkning av Kødbyen paketeras och förmedlas. Innehållet i storytelling kan i sig ses som en materialisering av harmonirepertoaren; att göra Kødbyens industriarv till just en upplevelse kan ses som ett sätt att förena bevaranderepertoaren med konkurrensrepertoaren. Storytelling tillgängliggör platsen och gör den mer öppen för rörelse,

just eftersom det finns något att ”se”. Utifrån visionen om både “kød og kreativitet” går det att se Flæsketorvet som att man materiellt skapat ett möjlighetsrum (jfr Syssner, 2012:45) för aktiviteter som rör både “kød og kreativitet”, både konsumtion och arbetsliv. Ytterligare en gräns som delar upp Kødbyen i olika distrikt är passagen mellan den Hvide och den Grå Kødby, som vi nu vänder oss mot.

Den Grå Kødby

I det främre vänstra hörnet av Flæsketorvet öppnar sig en passage. På muren ovanför passagen står det ”Indgang till den Grå og Brune Kødby” på danska. Vi följer den. Passagen känns lite som en privat väg och fasaderna är tomma och intetsägande. Vägen är inte upplyst nu under kvällen och vi har svårt att se vad som finns vid passagens ände. När vi når dit kan vi välja tre vägar. Under kvällen känns den högra sidan mot Ingerslevsgade mest som byns baksida; stora grindar och PRIVAT-skyltar signalerar att dessa områden inte är särskilt öppna för aktivitet vid denna tid. Rakt mittemot passagen finns en rad gamla lagerlokaler. Området är dunkelt och skapar en sorts mörkt mellanrum i gaturummet. Känslan av otrygghet förstärks av att folk verkar ta droger därinne när vi passerar. Vi fortsätter längst ner på Slagtehusgaden mot Halmtorvet. Till höger ligger H15; bar/restaurang och nattklubb. På den tillhörande träaltanen sitter människor och äter och dricker under mysiga ljusslingor. Mittemot på andra sidan av stråket finns H17, stofindtagelserummet där missbrukare öppet kan ta droger. På deras träaltan kryllar det också med människor men dessa är betydligt mer högljudda, har slitna kläder och det syns att de inte tillhör den upplevelsekonsumerande gruppen i Kødbyen. I mellanrummet mellan H15 och H17 passerar berusade ungdomar. Det känns bisarrt att människor med så olika förhållande till alkohol och droger rör sig sida vid sida. Å andra sidan känns platsen inte otrygg, utan dess olika användare håller sig till varsin ”sida” och det ligger ett lugn över gatan. Tryggheten förstärks ytterligare av en fri siktlinje från Halmtorvet rakt igenom Slagtehusgade, som skapar transparens i natten (Observation, 02/04/19; 06/04/19).

Passagen mellan den Grå och den Hvide Kødby kan utifrån Lynch (1960:47,62ff) ses som en barriär i gaturummet. Dels skapar den smala, dunkla gränden och en dålig siktlinje otrygghet. Detta, i kombination med att passagen enbart markerats på danska, begränsar rörligheten genom passagen. Dels delar passagen upp Kødbyen i olika Kødbyer – eller distrikt – som avgränsas av att de har olika stämningar. Att Kødbyen inte är **en** Kødby är något som två av intervjupersonerna påpekade, Mads påpekar exempelvis att den Grå Kødby är lite mer ”rå” än

den Hvide (Uldall, 25/04/19; Intervju 1 09/04/19). Att fasaderna känns intetsägande, att skyltningen enbart är på danska och att gamla lagerlokaler finns kvar kan ses i ljuset av hur Mads (Uldall, 25/04/19) påpekar att Kødbyen inte är en fullt utvecklad turistdestination.

Det kan också ses som ett tecken på att det inte främst är denna del som omfattas av visionen om en upplevelsedestination. Snarare är det harmonirepertoaren och diskursen om samexistens som materialiseras: Den Grå Kødby är en plats där olika pulser och sfärer möts mellan människor som använder platsen på helt olika sätt. I utvecklingen av platsen poängterar samtliga intervjupersoner att dessa möten är potentiella källor till konflikter, och att det därför är viktigt att skapa en flexibilitet där det finns plats för olika användare. Den fria siktlinjen är ett led i att försöka åstadkomma större trygghet och därmed rörelse på platsen. Denna omsorg för olika målgrupper kan möjligtvis kopplas till Kødbyens kommunala ägande och behovet av att balansera olika förvaltningars intressen (jfr Intervju 1, 09/04/19).

Å ena sidan skapas då en öppenhet kring platsen kring rörelse och användning. Särskilt mellan lagerlokalerna uppstår en slags (mörka) mellanrum och eftersom området inte är övervakat, går det att se det som att det finns ett större *rörelserum*. Å andra sidan uppstår en sorts osynlig gräns i mellanrummet mellan H15 och H17. Trots deras geografiska närhet kan de ses som två väldigt skilda sfärer eller *rörelserum* mellan missbrukare och nöjesgäster.

Detta kan ur ett maktperspektiv förstås utifrån möjlighetsstrukturer (jfr Dahlstedt, 2011:169f); båda konsumerar på platsen, men gör detta på olika villkor. Nöjesgästerna kan antas ha en större ekonomisk trygghet och är där av egen fri vilja. Deras plats är dessutom mysigt inredd. Missbrukarnas sida upplevs stökigare, smutsigare och de kan kanske inte lika lätt ”ta sig ur” platsen som nöjesgästerna. På så sätt kan deras *rörelserum* hävdas vara smalare. Att man dessutom kan observera båda grupperna samtidigt bidrar till att kontrasten blir ännu skarpare mellan dessa sfärer, som gör missbrukarnas och H17:s sårbarhet ännu synligare. En hierarkisering av både plats (H15 vs H17) och av människor (nöjesgäster vs missbrukare) kan då hävdas uppstå.

Sammanfattningsvis syns meningen (det visionära), i gaturummet i form av materialiserade diskurser som styr hur gaturummet utformats. Denna utformning påverkar den rörelse som blir möjlig på olika tidpunkter och platser inom Kødbyen, genom att det skapar olika *rörelserum*. Men vilka gränser syns då i gaturummet? Och vilka förutsättningar skapar dessa gränser för människors möjlighet till att ta plats? Detta diskuteras i de nästa två analysavsnitten, som representerar uppsatsens viktigaste kunskapsbidrag. Först visas hur gränser i gaturummet gör

Kødbyen på en och samma gång både öppen och stängd för människors platstagande. Därefter diskuteras vilka konsekvenser detta får för vem som inkluderas på plats och inte.

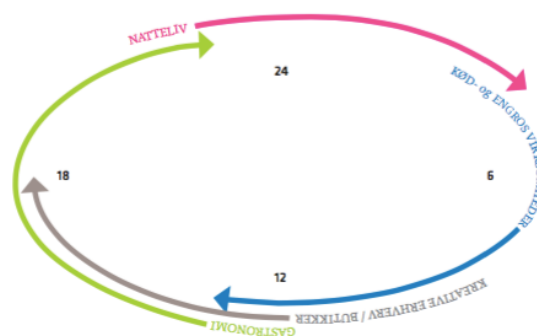
4.3. Mellan det öppna och stängda – Kødbyen som gränslandskap

Detta analyskapitel redogör för hur gränser uppstår i Kødbyen som konsekvens av att gaturummet har utformats utifrån visioner om en shared space för både ”kød og kreativitet”. Fokus ligger på hur Kødbyen ur olika synvinklar kan förstås som ett gränslandskap mellan en öppen och en stängd plats, i förhållande till både materialitet och människor.

Morgon/kväll

Som nämndes ovan, karaktäriseras Kødbyen starkt av en skiftande dygnsrytm. Att skapa ett flöde och byliv genom byn dygnet runt är också något som uttalat eftersträvas inom visionen (Köpenhamns Kommun, 2011:14). I relation till denna dygnsrytm kan Kødbyen ses som en öppen respektive stängd plats beroende på olika tidpunkter av dygnet.

För det första finns en gräns mellan platsens olika användare på olika tidpunkter. I visionen från 2011 (ibid.) beskrivs hur Kødbyen kännetecknas av rörelse dygnet runt, där morgonen domineras av rörelse relaterat till livsmedelsindustrin, som vid lunch byts ut mot besökare och konsumenter, som övergår i ett nattliv tills livsmedelsindustrin återigen startar i de tidiga morgontimmarna (se bild). Det fanns en hög grad av överensstämmelse mellan denna modell och det som observerades under promenaderna i Kødbyen. Enligt Ek och Hultman (2007:32) säljs inte enbart plats på platser, utan även en rörlighetsprodukt avgränsad i tid och rum. Utifrån denna dygnsrytm skulle Kødbyen kunna förstås i termer av gränser mellan olika *rörelserum* som gör platsen mer eller mindre öppen under morgonen respektive kvällen – dvs offentlig respektive privat.

Kødbyens Dygnsrytm (Köpenhamns Kommun, 2018:18)

För det andra kan konflikter mellan dessa *rörelserum* urskiljas. Detta sker dels när olika tempon krockar, inte minst i övergångarna mellan olika dygnsrytmer. Exempelvis är en konsekvens av att Flæsketorvet utformats som en öppen ”shared space” att konflikter ibland uppstår mellan bilister och gående. Ytterligare ett exempel är att varuleveransernas ljud blir ett störmoment för uteserveringarna i övergången morgon/lunch (Observation, 04/04/19). Dels kan konflikter mellan *rörelserum* även kopplas till kunskapen om hur, var och när man ska röra sig, vilket Högdahl (2003:83) kallar *timing*. Detta tar sig uttryck i att personer som rör sig på fel plats vid fel tidpunkt eller i en hastighet som inte ”passar in” i rytmen blir särskilt synliga i gaturummet. Just synlighet är också något som skapar gränser mellan en öppen och stängd Kødby.

Synlig/Osynlig

Genom dualismen synlig/osynlig kan Kødbyen förstås som en mer eller mindre öppen plats dels till följd av materiella gränser i gaturummet, dels som mer eller mindre öppen för olika människor. Gällande materiella gränser kan för det första en rad synliga gränser urskiljas, såsom INCO, bakgårdar, skyltningar, passager och siktlinjer, som avgränsar området mellan olika privata och offentliga distrikt (jfr Lynch, 1960:66ff) och som gör att platsen i varierande grad upplevs öppen. Vid en tidpunkt noterades exempelvis hur en familj letade efter en specifik uteservering och hade svårt att hitta den förrän de rundat hörnet vid Hökerboderne (Observation, 03/04/19). Hörnen mellan Bodegatorna och Flæsketorvet kan ses som gränser i bemärkelsen att de utgör barriärer för fri sikt över området.

För det andra kan otydliga och osynliga materiella gränser urskiljas: de otydliga är främst avsaknaden på skyltar eller andra ledtrådar. När man som besökare förstått att Kødbyen är uppdelad i privata och offentliga områden börjar man också leta efter ledtrådar i gaturummet och när dessa inte hittas skapas en stor osäkerhet kring vad som är ”öppet” för besökare och inte. De osynliga gränserna är särskilt intressanta och illustreras bäst genom den osynliga gräns som går mellan H15 och H17 (Observation, 06/04/19). Trots att ingen egentlig materiell barriär avgränsar områdets olika användare från varandra, håller sig nöjesgästerna och missbrukarna på varsin sida av Slagtehusgade (ibid.). Som konsekvens upplevs Kødbyen i termer av olika territorium.

Angående människor; förutom att olika användargrupper syns vid olika tidpunkter (se *morgon/kväll*), så kan olika människor hävdas synliggöras eller osynliggöras i gaturummet. Detta är tätt sammankopplat med det som ovan beskrevs som *timing* – eller kunskapen om hur, var och när man ska röra sig i Kødbyen. Ett exempel är missbrukaren som stapplade sig fram

längs Slagterboderne under lunchtid (Observation, 03/04/19). Houborg, Asmussen Frank och Bjerger (2014:262) menar att en följd av att kommunen skapat offentliga drogsener är att ”vanliga medborgare” vänjer sig vid kontakt med missbrukare på offentliga platser. Runt H17 verkar det inte finnas någon som ser dessa människor som märkvärdiga. Konsekvensen blir dock samtidigt att dessa människor inte anses ”platsa” på andra områden. Restaurangfönstren blev här som stora skyltfönster ut mot stråket där gästernas blickar följde missbrukaren längs gatan. På liknande sätt kan turister ibland urskiljas som ”out of place” (jfr Douglas’, 1966, idéer om “matter out of place”), då deras rörelser karaktäriseras av en långsammare, osäkrare hastighet än vana besökarens rörelsemässiga målmedvetenhet (Observation, 03/04/19). Följaktligen kan dessa två grupper hävdas bli anomalier i gaturummet, som genom att de faller ur platsens rytm blir extra synliga.

Å andra sidan osynliggörs vissa människor, om än välvilligt. Syberg Henriksen (2002:14) skriver om hur några invånare på Vesterbro har beskrivit en sorts överenskommelse mellan drogmissbrukarna och invånarna, där konflikter undviks genom att man försöker blanda sig så lite som möjligt i ”den Andres” liv. Detta tar sig uttryck i en stor tolerans för Kødbyens olika användare och kan möjligtvis ses som en del i platsens ”rå men hyggelig charm”. Strävan efter att visa tolerans mot olika människor resulterar dock paradoxalt nog i att vissa människor osynliggörs. Exempelvis satt en tydligt utsatt kvinna på ett kafé. Trots att hon bokstavligen satt mitt i rummet och skiljde sig från resten av gästerna, var det som att de andra besökarna gjorde sitt bästa för att inte uppmärksamma henne och kvinnan blev då väldigt osynlig (Observation, 02/04/19). Därmed kan Kødbyen även förstås som öppen respektive stängd för olika människor. Samtidigt har dualismen synlig/osynlig en tydlig koppling till om platsen upplevs som trygg eller inte, vilket diskuteras härnäst.

Trygg/Otrygg

Hur trygg eller otrygg Kødbyen upplevs beror på hur öppen respektive stängd platsen känns, men också vice versa. I gråzonerna mellan synlig och osynlighet kring både människor och platsens materialitet som beskrevs ovan, uppstår en otrygghet kring platsen. Inte minst tar detta sig uttryck i att den annars strategiskt uppbyggda öppenheten känns stängd genom de territorium som hör till platsens olika användare. Under ett observationstillfälle (Observation, 02/04/19) stoppades vi på väg in i ett buskomgärdat område av en kvinna som varnade oss från att fortsätta in. Det visade sig att hon arbetade för det *sundhedsrum* som finns i anslutning till ett område som tydligen domineras av drogmissbrukare. Här kändes det som att kvinnan tog

någon sorts ansvar, för både vår och ”deras” (missbrukarnas) trygghet. Återigen kan en koppling dras till kunskapen om hur man ska röra sig och vilka delar som är öppna eller inte – det blev tydligt att det i Kødbyen som omedveten besökare är lätt att vandra in i ”andras” territorium.

Trygghet/otrygghet förstärks dessutom av platsens belysning, eller avsaknad på sådan (Observation, 06/04/19). Särskilt i bodarna nerför Slagtehusgade skapas en sorts *mörka mellanrum*, där större frihet att använda platsen för egna ändamål finns (jfr Högdahls, 2003:49 användning av begreppet *kryphål*). En otrygghet vilar över dessa mellanrum, då platsernas avsaknad på ljus utnyttjas till droganvändning och prostitution (Observation, 06/04/19).

Å andra sidan vilar paradoxalt nog ett lugn över Kødbyen som skapar trygghet, inte minst området mellan H15 och H17. Det som i visioner beskrivs som *samexistens* och *mångfald* tar sig här uttryck i att olika människor använder samma plats för olika ändamål, men utan att störa varann. Det är ju också en uttalad strategi att i platsutvecklingen försöka skapa ett ökat byliv, med genvägar och ett större rörelseflöde. Detta mot bakgrund av antagandet att mer liv och rörelse skapar trygghet. Här har man med andra ord medvetet försökt skapa en plats som bättre inkluderar olika sorters människor, användning, rörelser och flöden samt under en större del av dygnet (Uldall, 25/04/19).

Men vad är det då som inkluderas, och tvärtom, exkluderas? Detta avsnitt har analyserat hur visioner kring Kødbyen och deras materiella konsekvenser skapar gränser mellan en öppen och stängd Kødby. Vilka konsekvenser dessa gränser får för vem platsen blir öppen för och inte diskuteras i analysens sista del.

4.4. En motsägelsefull plats

I föregående avsnitt visades hur diskursen om Kødbyen som en “shared space” påverkar gaturummets utformning och paradoxalt nog skapar både en öppen och stängd plats. Denna analysdel fokuserar på vilka konsekvenser detta får för vad och vem som inkluderas och utesluts på plats.

Utifrån den harmonirepertoar som identifierades tidigare där Kødbyens olika funktioner och användare antas kunna samexistera inom ramen för ”kød og kreativitet”, blir det relevant att ställa frågan om det är möjligt att skapa en plats som verkligen är till för alla. Florida (2017:10f,166,216) menar att lösningen på den *nya urbana krisen* är en mer inkluderande, ”urbanism for all”-modell. I Floridas argument finns ett antagande om att innovativa, kreativa

ekonomier är mindre ojämlika (ibid:93f). Ett sätt att åstadkomma detta är att ”invest in people and places” (ibid:207ff). Här identifieras de nordiska länderna som ett framgångsexempel, som genom offentlig politik lyckats kombinera hög kreativitet med lägre ojämlikhet (ibid:93f). Dessa idéer om att det innovativa, kreativa leder till bättre levnadsförhållanden går också att urskilja i utgångspunkterna som Kødbyen utvecklas mot bakgrund av, nämligen att ”kød og kreativitet” samtidigt ska skapa både *tillväxt* och *livskvalitet*. Den mening som man försökt skapa kring Kødbyen där det är just sammanblandningen som gör platsen så unik, får materiella konsekvenser i form av att platsen strategiskt utvecklas för att skapa öppenhet kring användning och rörelse. I platsutvecklingen är det tydligt att förutsättningar för att platsen ska vara en ”plats för alla” fått hög prioritet. Därmed kan Kødbyen ses som en väldigt inkluderande plats i bemärkelsen att den präglas av tolerans och harmoni, på ett sätt som kanske beskrivs bäst just genom stämningen ”rå og hyggelig”.

Å andra sidan kan Kødbyen förstås som en uppdelad by som stundtals präglas av tydliga gränslandskap. Florida (2017:8f,186) menar att det finns en inneboende motsättning inom urbana kluster mellan att de å ena sidan främjar tillväxt, innovation och livskvalitet men å andra sidan segregerar och skapar ojämlikhet eftersom ”not everything can cluster in the same limited space” (ibid:9). Vad som då får rymmas inom platsen handlar enligt Syssner (2012:11) om politisk styrning och makt. Massey (1995:184) beskriver sådant maktutövande som försök att allmängiltiggöra ett bestämt meningsskapande om en plats. Utifrån detta går det att hävda att när Kødbyen byggs utifrån ”kød og kreativitet” som den dominerande definitionen av platsen, så blir svårt att förstå platsen som något annat än just ”kød og kreativitet”. Syssner (2012:75) menar att de delar av en plats som inte anses ”säljbara” marginaliseras genom att osynliggöras i bilder och beskrivningar av platsen. Detta sker dock inte på något direkt sätt i Kødbyen. Istället tar detta sig uttryck i en mer indirekt utslutning: Som konsekvens av strävan efter att säkra en Kødby som är öppen och tillgänglig för alla, skapas uppdelade utrymmen för specifika människor, aktiviteter och rörelser. En plats för alla blir i förlängningen ”allt på sin plats”. Detta innebär att avvikelser i gaturummet ses som ”out of place”. Kødbyen kan då ses som ett fält som präglas av tydliga relationer av under- och överordning kan även (jfr Syssner (2011:74). Den indirekta exkluderingen kan huvudsakligen ses ur tre aspekter:

Avgränsade territorium

För det första kan det faktum att det uppkommer separata områden inom Kødbyen ses i ljuset av Floridas (2017:9) synpunkt att inte allt kan rymmas inom samma plats. Intervjupersonerna uppvisar viss medvetenhet kring detta, när utmaningar eller potentiella konflikter beskrivs.

Mads (Uldall, 25/04/19) talar om en *push-pull strategi*, som syftar till att påverka rörelser och människor i specifika riktningar. Detta gäller särskilt drogmissbrukarna; genom *stofindtagelserummet* vill man skapa bra förutsättningar för drogmissbrukarna och samtidigt förhindra att de vistas i Kødbyens andra delar. Av intervjuerna framgår att det inom Kødbyen finns olika stämningar, som bidrar till att området uppfattas som uppdelat:

Alltså det är inte bara en. [...] först är det slakteri, [...] sedan har man sådana industriella områden där man har det subkulturella, och så är det underground, denna blandning, rustika grejen [...]. Det här med det kreativa, och denna dygnsrytm som man har, det är väldigt tydligt i Kødbyen.

(Intervju 1, 09/04/19)

Mads (Uldall, 25/04/19) medger också att man bedömer potentiella verksamheter samt placerar dessa strategiskt utifrån att önskade flöden ska underlättas och risken för krockar i gaturummet reduceras. På så sätt skapas en slags uppdelning inom Kødbyen mellan olika territorium för användande. När människor rör sig utanför ”sitt” territorium blir de särskilt synliga då de uppfattas som ”out of place”. Exempelvis den ovan beskrivna situationen med missbrukaren på Slagterboderne-gatan kan då ses som en form för exkludering. En koppling kan här göras till Syssners (2012:75) beskrivning av hur aspekter som inte passar in i den offentligt sanktionerade bilden osynliggörs. Snarare än ett aktivt osynliggörande kan det dock i Kødbyen möjligtvis förstås mer som en hierarkisering av plats, då man i platsutvecklingen fokuserar på att attrahera konsumtion och verksamheter främst runt Flæsketorvet och försöker reglera drogmissbrukarnas rörelse till den Grå Kødby.

Att kunna förhålla sig till ramarna

För det andra kan exkludering i form av ”out of place” relateras till okunskap om platsen. Utifrån att öppenhet har formulerats som ett mål i visionen, har man materiellt fokuserat på att skapa en flexibel, multifunktionell plats med öppna ytor. Detta resulterar dock i en ovisshet kring platsen för ovana användare, då gränser och territorium blir otydliga. Som konsekvens uppstår ett slags utanförskap i form av att möjligheten - eller *rörelserummet* - att använda platsen är beroende av kunskap om hur, när och var vilka rörelser och hastigheter ”passar”. Stora, fria ytor i kombination med en avsaknad på ledtrådar i gaturummet gör alltså att platsen paradoxalt nog upplevs som ett *suddigt landskap*. Platsen är öppen för fri användning för dem som förstår dess ramar. De människor som inte besitter kunskap om vilka rörelser och

aktiviteter som ryms innanför dessa ramar ”platsar” däremot inte, vilket gör deras utanförskap särskilt uppenbart.

Villkor för att vistas

Slutligen kan uteslutningen förstås i ljuset av gaturummets inredning och Købbyens dygnsrytm. Under största delen av dygnet är platsens materialitet utformad för att tillgodose antingen livsmedelsindustrin eller serveringarnas behov. Under morgontimmarna dominerar Købbyens gaturum av faktorer som underlättar för människor inom livsmedelsindustrin att använda platsen, så som stor parkering och fria vägar för varubilar, medan man genom att tillåta uteserveringar på kvällen möjliggör för nöjesliv. Däremot finns varken grönområden (då man i visionen vill fokusera på att bevara den industriella stämningen) eller bänkar och förutom ett fåtal beskrivningar i skyltfönster, är Købbyen generellt tom på information om platsen (Observation, 02/04/19). Därmed är det främst dem som antingen arbetar eller konsumerar som platsen blir till för. Det går därför att hävda att ett väldigt begränsat *rörelserum* skapas för att ”bara vara” på platsen.

Sammanfattningsvis har analysdelen visat hur Købbyen utifrån ett maktperspektiv kan förstås i skärningspunkten mellan gaturummets mening, materialitet och människor. Analysen åskådliggjorde hur gaturummet utformats utifrån en diskurs där Købbyen förstås som en plats för både “kød og kreativitet”. Denna utformning skapar emellertid gränser i gaturummet som leder till att platsen blir öppen för specifika rörelserum, men inte andra. Som konsekvens byggs platsen för vissa människor och aktiviteter, medan andra utesluts från platsen.

5. Diskussion

I analysen ovan besvarades frågeställningarna. Detta avsnitt syftar till att sammanfatta och diskutera våra slutsatser, vårt kunskapsbidrag och ge förslag till vidare forskning.

5.1. En plats för alla, allt på sin plats

Syftet med denna uppsats har varit att diskutera och bidra till ökad förståelse kring hur visioner om platser påverkar hur gaturummet utformas, och hur människors platstagande möjliggörs och begränsas som konsekvens av detta. Utifrån syftet formulerades fyra frågeställningar för att fånga spänningsfältet mellan å ena sidan hur visioner påverkar platsens utformning och å andra sidan hur dess utformning skapar rörelse, inkludering och exkludering på plats. En modell kring platsens mening (visioner), materialitet och människor växte då fram för att strukturerat kunna besvara dessa. Genomgående i analysen har begreppen makt, diskurs och platsbegrepp kopplats ihop, för att kunna förstå platsen i skärningspunkten mellan de 3M.

Gällande visionerna för Den Hvide Kødby går det att urskilja tre olika tolkningsrepertoarer som var och en tillskriver Kødbyen en särskild mening. I konkurrensrepertoaren blir Kødbyen en viktig upplevelsedestination som ska bidra till att stärka tillväxten i Köpenhamn. I bevaranderepertoaren görs Kødbyen istället till ett nationellt kulturarv vars särart är viktig att bevara. Dessa förenas dock genom harmonirepertoaren, vilken ger utrymme att representera en och samma Kødby utifrån olika synvinklar. Harmonirepertoaren upprätthåller på så vis diskursen om Kødbyen som plats för **både** “kød og kreativitet”. Genom att i det visionära betona samexistens och balans legitimeras “kød og kreativitet” som ett strategiskt verktyg för platsens utveckling, som tar hänsyn till både målen om tillväxt och bevarande. Samtidigt kan det ur ett maktperspektiv ses som ett sätt att få platsutvecklingen att framstå som harmonisk och förhindra konflikter om platsutveckling i andra riktningar.

I den fysiska platsutvecklingen materialiseras harmonirepertoaren och diskursen om plats för både “kød og kreativitet” på främst två intuitivt paradoxala sätt. Å ena sidan avgränsas byn både geografiskt och dygnsmässigt, så att olika rörelse och användning möjliggörs på olika platser och tider. Å andra sidan har stora öppna ytor vars användning kan anpassas efter behov prioriterats. På så sätt tar sig det visionära uttryck i att man materiellt både arbetar med att tillgängliggöra och avgränsa gaturummet. Detta är intuitivt motsättande, men representerar

samtidigt kärnan i harmonirepertoaren; dvs att samexistensen förutsätter en balans mellan en utåtvänd, kommersiell och en privat, verksamhetsorienterad Kødby.

Uppsatsens viktigaste resultat utgörs av de sista två analysdelarna. Resultaten om Kødbyens mening respektive materialitet används här för att förstå vilka konsekvenser visioner om platsen och gaturummets utformning därefter, får för människors möjlighet att ta plats. Slutsatsen var att gaturummets utformning som en öppen “shared space” emellertid ger upphov till gränser mellan olika *rörelserum* i gaturummet, som bidrar till att skapa ett öppet respektive stängt rum kring Kødbyen. Utifrån ett maktperspektiv går det att förstå dessa rörelserum i Kødbyen i termer av möjlighetsstrukturer och hierarkiseringar. Här går det att hävda att när Kødbyen utformas utifrån visioner om “kød og kreativitet”, så skapas territorium där platsen blir öppen för vissa människor, rörelser, rytmer och aktiviteter medan andra utesluts. Det visionära om en inkluderande plats för alla, resulterar i gaturummet i att allt får sin specifika plats både i tid och rum, vilket gör att andra saker inte hör hemma. Exkluderingen tar sig dessutom uttryck i att den öppenhet och flexibilitet som betonas i visionen resulterar i ett suddigt landskap för människor som är obekanta med platsen.

Sammanfattningsvis blir uppsatsens kanske mest centrala slutsats då att ett slags paradoxalt utanförskap skapas som konsekvens av att gaturummet utformas enligt visioner där Kødbyen tolkas som en plats där “kød og kreativitet” kan samexistera. Detta utanförskap tar sig uttryck i att människor, rörelser, rytmer och aktiviteter som inte förhåller sig inom ramen för platsens diskurs blir anomalier i gatubilden och således särskilt synliga. En indirekt exkludering uppstår därmed, som kan sammanfattas i att det avvikande blir just “out of place”

5.2. Platsutveckling på gott och ont

Denna studie kan sättas i ett bredare sammanhang i relation till tidigare forskning kring platsutveckling och urban regenerering. När urbana miljöer revitaliseras genom att tillskrivas antingen ett kommersiellt eller ett kulturhistoriskt värde, skapas å ena sidan positiva fördelar som lyfter stadens image, stärker dess attraktivitet och således bidrar till ekonomisk tillväxt. När dessa områden regenereras används specifika aspekter kring platsen som ett strategiskt verktyg för att öka platsens värde i relation till andra platser.

Å andra sidan kan urbana regenereringsprocesser utifrån ett maktperspektiv ses som exkluderande. Visioner skapas inom ramen för specifika diskurser och att som konsekvens bygga platser utifrån dessa värden innebär att vissa platser och personer kan användas som

strategiska verktyg, medan andra inte ryms inom den mening som man i visioner tillskriver platsen. Att välja att utveckla platser utifrån vissa mål och värden är alltså att samtidigt utesluta andra. På så sätt uppstår nya former av marginalisering, som tar sig uttryck i att platser och människor placeras inom hierarkiseringsprocesser.

Vårt kunskapsbidrag utgörs av att denna studie haft som ambition att förstå plats ur ett maktperspektiv genom skärningspunkten mellan det visionära, det materiella och processer av inkludering och exkludering. Vi har alltså velat åskådliggöra samspelet mellan den mening som platsen tillskrivs i visioner, den strategiska platsutvecklingen och människors möjlighet att röra sig på plats. Utifrån vår studie kan platsutveckling och visioner om platsutveckling således ses som möjlighetsstrukturer, som sätter ramar för hur, när och var människor kan ta plats.

En rad nya funderingar uppstår dock i ljuset av detta, inte minst gällande konsekvenserna av att utforma visioner kring platser och att utveckla platser mot bakgrund av dessa. Richard Florida (2017) själv har börjat problematisera urbanismen och medger att ojämlikhet och exkludering skapas som bieffekter. I sin senaste bok *The New Urban Crisis* förespråkar han istället en mer inkluderande urbanism. I relation till detta skulle framtida forskning behövas om hur sådana inkluderande urbana projekt skulle kunna se ut och hur väl de lyckas. Om det kommunala får en betydande roll i dessa projekt skulle ett intressant forskningsfokus här vara hur olika mål för platsutvecklingen balanseras mot varandra, exempelvis hur mål om social inkludering påverkar tillväxtmål. Frågan som återstår då blir då om det verkligen är möjligt att skapa en plats för alla?

6. Källförteckning

- Andersson, J. (2011). Diskurs. . I Syssner, J. (ed.). *Perspektiv på turism och resande*. Lund: Studentlitteratur
- Aronsson, P. (2004). *Historiebruk: att använda det förflutna*. Lund: Studentlitteratur
- Arvastson, G. & Ehn, B. (2009). Observationens dynamik. I Arvastson, G. & Ehn, B. (red.). *Etnografiska Observationer*. Lund: Studentlitteratur
- Ashworth, G. J. & Tunbridge, J.E. (1996). *Dissonant Heritage: the Management of the Past as a Resource in Conflict*. New York: John Wiley & Sons.
- Bergström, G. & Boréus, K. (2013). *Diskursanalys*. I Bergström, G. & Boréus, K. (red.). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur
- Bergström, G. & Boréus, K. (2018). *Samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. I Boréus, K. & Bergström, G. (red.). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur
- Bergström, G. & Ekström, L. (2018). *Tre diskursanalytiska inriktningar*. I Boréus, K. & Bergström, G. (red.). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur
- Book, K. & Eskilsson, L. (2007). Homosex and the City. I Ek, R. & Hultman, J. (red). *Plats som Produkt*. Lund: Studentlitteratur
- Brusman, M. (2011). *Plats*. I Syssner, J. (ed.). *Perspektiv på turism och resande*.Lund: Studentlitteratur
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga Metoder*. Malmö: Liber
- Bryman, A. (2016). *Social Research Methods*. Oxford: University Press
- Cooper, C. & Hall, C.M. (2013). *Contemporary Tourism: An International Approach*. Oxford: Goodfellow Publishers Ltd
- Dahlstedt, M. (2011). *Makt*. I Syssner, J. (ed.). *Perspektiv på turism och resande*. Lund: Studentlitteratur
- Davidsson, E., & Pettersson, A-K. (2008). *Barns rörelse: Hur barn uppfattar sin rörelse under förskolevistelsen* (Examensarbete, Högskolan i Halmstad, Sektionen för lärarutbildning).
- De Certeau, M. (1984). *The Practice of Everyday Life*. London: University of California Press.

-
- Debbage, K.G. & Ionides, D. (2004). *The Cultural turn? Toward a More Critical Economic Geography of Tourism*. I Lew, A.A., Hall, C.M. & Williams, A.M. (eds.). *A Companion to Tourism*. Oxford: Blackwell Publishing Ltd
- Diardi, C. (2017). Grassroots Creative Hubs: Urban Regeneration, Recovered Industrial factories and Cultural Production in Buenos Aires and Rio de Janeiro. I Gill, R., Pratt, A.C., Virani, T.E. (eds.). *Creative Hubs in Question. Place Space and Work in Creative Economy*. New York: Springer
- Douglas, M. (1966). *Purity and Danger - An Analysis of the Concepts of Pollution and Taboo*. London: Routledge
- Ek, R. & Hultman, J. (red.) (2007). *Plats som Produkt*. Lund: Studentlitteratur
- Ek, R. & Hultman, J. (2007). Produktgörandet av Platser – En introduktion. I Ek, R. & Hultman, J. (red.). *Plats som Produkt*. Lund: Studentlitteratur
- Florida, R. (2002). *Rise of the Creative Class. And How It's Transforming Work, Leisure and Everyday Live*. New York: Basic Books
- Florida, R. (2004). *Cities and the Creative Class*. London: Routledge
- Florida, R. (2017). *The New Urban Crisis: How our Cities Are Increasing Inequality, Deepening Segregation and Failing the Middle Class – and What We Can Do About It*. New York: Basic Books
- Foucault, M. (1980). *Power/ Knowledge: Selected Views and Other Writings 1972-1977*. Brighton: Harvester
- Geertz, C. (1973). Thick Descriptions: Towards an Interpretive Theory of Culture. I *The Interpretation of Cultures*. New York: Basic Books. s.310-323
- Gruber, S. (2011). Etnografi. I Syssner, J. (ed.). I *Perspektiv på turism och resande*. Lund: Studentlitteratur
- Grundberg, J. (2004). *Historiebruk, globalisering och kulturarvsförvaltning: utveckling eller konflikt?* (Doktorsavhandling, Göteborgs universitet, Institutionen för Arkeologi).
- Hannam, K. & Know, D. (2010). *Understanding Tourism - A Critical Introduction*. London:Sage.
- Hannigan, J. (2007). From Fantasy City to Creative City. I Richards, G. & Wilson, J. (eds.). *Tourism, Creativity and Development*. London: Routledge
- Houborg, E., Asmussen Frank, V. & Bjerger, B. (2014). From zero tolerance to non-enforcement: Creating a new space for drug policing in Copenhagen, Denmark. *Contemporary Drug Problems*. 41. S.261-291.

-
- Högdahl, E. (2003). *Att Göra Gata. Om gränser och kryphål på Möllevången och i Kapstaden*. Hedemora: Gidlunds
- Högdahl, E. (2009). Välja sina Ord. I Arvastson, G. & Ehn, B. (red.). *Etnografiska Observationer*. Lund: Studentlitteratur
- Københavnertællingen (2014). *Københavnertællingen*. Københavns Kommun. <https://www.kk.dk/indhold/beskaeftigelses-og-integrationsud-valgets-modemateriale> . Hämtad 13/05/19.
- Københavns Kommun (2011). *Strategi for den Hvide Kødby*. København: Økonomiforvaltningen, Teknik- og Miljøforvaltningen, Kultur- og Fritidsforvaltningen.
- Københavns Kommun (2014). *Værdifulde Kulturmiljøer i København – Københavnerne Velfærd – Den brune og den Hvide Kødby 3.3*. København: Teknik- og Miljøforvaltningen.
- Københavns Kommun (2015). *Kødbyen 2015..* København: Københavns Ejendomme, Økonomiforvaltningen.
- Københavns Kommun (2018). *Lokalplan nr 562 Den Hvide Kødby med kommuneplantillæg*. København: Teknik- og Miljøforvaltningen.
- Københavns Kommun (2019). *Lokalplaner i København*. <https://www.kk.dk/lokalplaner>. Hämtad 13/05/19.
- Leary, M. & McCarthy, J. (2013). Introduction: Urban Regeneration, a global phenomenon. I Leary, M. & McCarthy, J. (eds.). *The Routledge Companion to Urban Regeneration*. London: Routledge
- Light, D. (2000). An Unwanted Past: Contemporary Tourism and the Heritage of Communism in Romania. *International Journal of Heritage Studies* 6(2). s. 145-160
- Lukes, S. (2005). *Power: A Radical View (2nd edition)*. Essex: MacMillan.
- Lynch, K. (1960). *The Image of The City*. Cambridge, Massachusetts: The MIT Press
- Löfgren, O. (1997) Att ta plats: rummets och rörelsens pedagogik. I Alsmark, G. (ed.). *Skjorta eller själ? Kulturella identiteter i tid och rum*. Lund: Studentlitteratur
- Massey, D. (1995). Places and their Pasts. *History Workshop Journal*. 39(1). Oxford: Spring S182-192
- Morgan, N. (2004). Problematizing Place Promotion. I Lew, A., Hall, C.M. & Williams, A.M. (eds.). *A Companion to Tourism*. Oxford: Blackwell

-
- Nilsson, J. H. (2007). Taggtråd, betong och Spreewaldgurkor – Historiebruk kring den synliga och osynliga Berlinmuren. I Ek, R. & Hultman, J. (eds). *Plats som Produkt*. Lund: Studentlitteratur
- Nilsson, J. H. (2008). *Åter på plats, En analys av slotten i Potsdam och Berlin från demolering till återuppbyggnad*. Skandia. 74, 2, s.75-102
- Novy, J. & Colomb, C. (2016) (eds.). *Protest and Resistance in the Tourist City*. London:Routledge
- Parker, Ian (2015). *Critical Discursive Psychology*. London: Palgrave Macmillan
- Pine, J.H. & Gilmore, B.J. (1999). *The Experience Economy*. Harvard: Harvard Business Press
- Pine, J.H. & Gilmore, B.J. (2007). *Authenticity: What Consumers Really Want*. Harvard: Harvard Business Press
- Potter, J. (1996). *Representing Reality: Discourse, Rhetoric and Social Construction*. London: Sage Publications
- Rennstam, J. & Wästerfors, D. (2015). *Från stoff till studie. Om analysarbete i kvalitativ forskning*. Lund: Studentlitteratur
- Richards, G. & Wilson, J. (2007). Tourism Development trajectories: from culture to creativity? I Richards, G. & Wilson, J. (eds.). *Tourism, Creativity and Development*. London: Routledge
- Silverman, D. (2014). *Interpreting Qualitative Data*. London: SAGE.
- Skolverket. (2015). *Att utmana och stimulera barns utveckling och lärande i förskolan: En observationsstudie i fem förskolor*. Stockholm: Skolverket. Från <https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a65ba55/1553966308328/pdf3519.pdf>
- Strandberg, B. (1998). *It's about time*. Uppsala: Sittel.
- Svensson, P. (2019). *Diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur
- Swedberg, R. (2014). *The Art of Social Theory*. Princeton University Press.
- Syberg Henriksen, C. (2002). *Den sociale status og udvikling på Indre Vesterbro*. Köpenhamn: CASA (Center for Alternativ Samfundsanalyse)
- Syssner, J. (2011). Identitet. I Syssner, J. (ed.). *Perspektiv på turism och resande*. Lund: Studentlitteratur
- Syssner, J. (2012). *Världens bästa plats?: Platsmarknadsföring, makt och medborgarskap*. Lund:Nordic Academic Press

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO). (1972). *Unescos konvention om skydd för världens kultur- och naturarv*. “World Heritage Convention”.

Stockholm: Svenska Unescorådet. Från <https://www.unesco.se/kultur/>

Winther Jörgensen, M. & Philipps, L. (2000). *Diskursanalys som teori och metod*.
Lund: Studentlitteratur

Muntliga källor:

Intervju 1: Projektledare och arkitekt från Teknik- og Miljøforvaltningen (09/04/19)

Anne Liisberg, marknadschef för DGI-byen och marknads- och kommunikationschef för Kødbyen (23/04/19)

Mads Uldall, kundchef och ledare av Kødbyen (25/04/19)

Bilagor

Intervjuguide

Om dig:

- Vad är din roll, hur ser dina dagar ut?

Om Kødbyen:

- Vilka aktörer ansvarar för att utveckla platsen? Marknadsföra den?
- Varför kreativitet?
- Hur mycket är “kødby” idag? Och i framtiden? Procentantal?
- Vem är lejerne idag? Vem är dem kreativa verksamheter?
 - Kreativa verksamhet: vad är det och vem bestämmer?
- Ni vill ha balans mellan kreativa verksamheter och fødevareproduksjon, hur jobbar ni med att stötta fødevaresidan?
- Vad är stämningen ni vill få fram?
- Vilka verksamheter anser ni vara de som bäst passar till “Kød og Kreativitet”? Hur väljer ni de?
- Gråa Kødbyen: Ska den utvecklas? Just nu finns det ju inte så mycket där än?

Olika användare:

- Vem är målgruppen som ska attraheras till Kødbyen? Ålder, inkomst, turister/lokalbefolkningen?
- Olika rytmer på platsen: har ni gjort någonting för att underlätta/anpassa för att platsen ska kunna användas på olika tider av dygnet?
- Offentligt byrum samtidigt som privata verksamheter - hur hanterar ni detta?
 - Hur skapar ni avgränsningar mellan det privata och offentliga?
- Vad upplever ni är de största utmaningarna med att olika grupper ska kunna använda platsen?
 - Parkeringsplats?
 - Utmaning med “fula” delarna: prostitution, missbrukare: hur ställer ni er till det/hanterar det?
 - Jobbar med andra aktörer?

Efterfrågan:

- Säsong

Gatans inredning

- Gröna områden? Sittmøjligheter?
 - Är det planerat att man måste konsumera där?
- Hur mycket får lejerne bestämna själv gällande inredning? Inom- och utomhus?

Fløde/sammanhängande Kødby

- I strategin från 2011 nämns det att en utmaning är att folk ej naturligt passerar genom Kødbyen hem från jobb. Hur har ni/jobbar idag med att förbättra detta?

- Och synlighet - hur jobbar ni med synlighet?
- Ni säger att ni vill ha en sammanhängande kødby: hur jobbar ni för att skapa det?
 - Vad är den största utmaningen i detta?
- Upplevelsedestination: hur ska detta skapas och vad fokuserar ni på?

Framtiden:

- Hur ser framtiden ut?
 - Största utmaningarna?

Vad tycker du är det bästa med Kødbyen?